Жыццё змагара за Беларушчыну Сяргея Каваленкі вісіць на валаску. SOS! SOS! SOS!

**№№41–42
(3580–3581)**

13 сакавіка 2012 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Абаронцу Саннікава выключылі з калегіі адвакатаў

Андрэй Варвашэвіч — ужо другі адвакат, які быў абаронцам былога кандыдата ў прэзідэнты Андрэя Саннікава, а зараз можа быць пазбаўлены ліцэнзіі. Першым адвакатам Саннікава, які пазбавіўся ўжо права на працу, быў Павел Сапелка.

Зразумела, афіцыйна пакаранне ніяк не звязана з тым, што адвакат абараняў "не таго" чалавека. Па словах абаронцы, яго выключылі "за ўчынак, не сумяшчальны са званнем адваката". Андрэй Варвашэвіч мае намер абскардзіць гэтае рашэнне ў судзе, але ніякіх падрабязнасцяў не паведамляе і ад каментарыяў адмовіўся.

БЛІЦ

Ці трэба Беларусі тэрмінова пераходзіць на расійскі рубель?

Кіраўнік Савета Рэспублікі акадэмік Анатоль Рубінаў публічна заявіў аб тым, што ў мэтах актывізацыі інтэграцыйных працэсаў Беларусі трэба тэрмінова прыняць у якасці адзінай валюты расійскі рубель.
Вы згодны з гэтым?

Віктар ЦЯРЭШЧАНКА, *экс-кандыдат у прэзідэнты Беларусі, эканаміст:*

— Я катэгарычна з гэтым не згодны. Упэўнены: унутры краіны ёсць уласныя рэсурсы для ўмацавання беларускага рубля. У сваёй перадвыбарнай праграме я акрэсліў шляхі і магчымасці, праз якія можна ўмацаваць айчынную валюту, праўда, наш урад да гэтых прапаноў не прыслухаўся.

На сённяшні дзень грашова-крэдытная палітыка ў Беларусі завязана на нацыянальнай валюце. Адмова ад беларускага рубля і пераход краіны на расійскія грошы прывядуць да канчатковай прывязкі Беларусі да Расіі, і як вынік — Беларусь згубіць суверэнітэт. З гэтым пагадзіцца ніяк нельга.

Васіль ШЛЫНДЗІКАЎ, *экс-старшыня Камісіі па эканамічнай палітыцы і рэформах Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь 13-га склікання:*

— Канечне, з гэтым пагадзіцца нельга. І страшна ад таго, што падобныя прапановы гучаць з вуснаў высокіх асоб. Я абсалютна сур'ёзна лічу, што за падобныя прапановы трэба прыцягваць "аўтараў" да крымінальнай адказнасці за здраду Радзіме. Чаму б Генпракуратуры не заняцца гэтым?

А што да пераходу на расійскі рубель, то, на маю думку, няма ніякага сэнсу ў пераходзе з аднаго "фанціка", якім з'яўляецца беларускі рубель, на нейкі іншы "фанцік"... Я ўвогуле лічу, што пераход Беларусі на расійскую валюту — добраахвотная здача беларускага народа ў рабства.

Юрый АЛЕКСАНДРЫН, *праграміст РУП «Дзяржбудэкспертыза» па г.Мінску:*

— Не згодны. Бо лепш быць незалежнымі жабракамі, чым аўтаномнай акругай Расіі, атрымліваючы фінансавыя падачкі з Масквы. Увядзенне расійскага рубля ў Беларусі прывядзе да таго, што наша краіна стане цалкам залежнай ад волі расійскага кіраўніцтва. А ўлічваючы, што палітычныя стасункі паміж беларускім і расійскімі кіраўнікамі складаюцца па прынцыпе "ад любові да нянавісці — адзін крок", гэта даволі небяспечна. Атрымаўшы рычаг у якасці адзінай валюты з Беларуссю, Расія ў любы момант зможа справакаваць эканамічны крызіс у нашай краіне, куды мацнейшы за тыя, што беларусы ў свой час перажылі...

Ірына КРЫЛОВІЧ, *эканамічны аглядальнік газеты "Белорусы и рынок":*

— На сённяшні дзень пагадзіцца з гэтым нельга. Мяркую, што ў гэтым пытанні трэба называць рэчы сваімі імёнамі. Калі эканамічную інтэграцыю Беларусі і Расіі разглядаць як чыста палітычны ход, то гэта адно. А калі разглядаць эканамічную інтэграцыю як саюз двух эканамічных суб'ектаў — гэта іншае. Трэба вывучаць як плюсы, так і мінусы эканамічных саюзаў на прыкладзе іншых краін. Гэта глыбокая тэма і праблема, якой ніхто сур'ёзна не займаецца. Як казаў у свой час былы міністр фінансаў Расіі Аляксей Кудрын, аб пераходзе Беларусі на расійскі рубель не можа быць і размовы — няма адпаведных перадумоў. Такіх перадумоў няма і зараз, таму няма пра што гаварыць.

Юрый БЫЧКОЎ, *інжынер-будаўнік РУП "БелТЭ":*

— На маю думку, чыста з эканамічнага пункту гледжання ўвядзенне расійскага рубля мэтазгодна, бо расійскі рубель мацнейшы за нашы грошы. Але варта разумець, што, калі Беларусь пагодзіцца на такі пераход, мы канчаткова страцім ужо і так амаль страчаную незалежнасць ад Расіі.

Пытанне аб пераходзе Беларусі на расійскую валюту павінна вырашацца не палітыкамі, яно павінна быць вынесена на народны рэферэндум.

Сяргей ЧАЛЫ, *эканаміст:*

— Не, я з гэтым не згодны. Беларусі гэта нявыгадна нават з пункту гледжання простай эканамічнай тэорыі, у якой напісана, што бязбольна могуць аб'ядноўвацца толькі падобныя адна на адну эканомікі. Тут я маю на ўвазе не толькі тое, што беларуская эканоміка кіруецца з дапамогай адміністрацыйна-каманднага рэсурсу, а расійская працуе як рынкавая. Больш важна, што па сваёй структуры беларускія і расійскія эканомікі працуюць абсалютна па-рознаму. Беларуская скіравана на імпарт, Расія больш экспартуе. Такія эканомікі аб'яднаць нерэальна. Акрамя таго, пераход на расійскі рубель будзе азначаць, што адзіны эмісійны цэнтр будзе знаходзіцца ў Цэнтрабанку Расіі, і гэта паставіць беларускую эканоміку ў яшчэ большую залежнасць ад краіны-суседкі.

Апытанне праводзіў Віталь ГАРБУЗАЎ.

ГРОШЫ

Першая купюра з подпісам Надзеі Ермаковай

Нацыянальны банк Беларусі ў панядзелак прэзентаваў купюру наміналам 200 тысяч беларускіх рублёў, якая з 12 сакавіка афіцыйна ўведзена ў абарот па краіне. На банкноце намаляваны будынак Мастацкага музея імя П.В.Масленікава, які мала вядомы ў Беларусі, паколькі месціцца ў Магілёве.

Пераважнымі колерамі новай банкноты з'яўляюцца зялёна-шэры, карычневы і жоўты.

Вадзяны знак банкноты — арнамент, які імітуе кветку. Новым элементам абароны купюры ад падробкі з'яўляецца галаграма.

Купюра ў 200 тысяч рублёў — першая банкнота, на якой стаіць подпіс кіраўніка Нацыянальнага банка Надзеі Ермаковай.

Купюра, якая з'явілася ў панядзелак, стане самай буйной з тых, што знаходзяцца ў абароце.

Да ведама

У 2000—2005 гады былі выпушчаны так званыя банкноты ўзору-2000 наміналам 10, 20, 50, 100, 500, 1000, 5000, 10.000, 20.000, 50.000 і 100.000 рублёў. З улікам купюры наміналам 200 тысяч у абароце знаходзіцца 12 тыпаў купюр, выраблены ў адным стылі. У той жа час кіраўнік Нацыянальнага банка раней паведамляла, што плануецца паступовы вывад з абарачэння купюр наміналам да 100 рублёў.

НАПЯРЭДАДНІ

Чым небяспечны «круглы стол»?

Старшыня аргкамітэта па святкаванні Дня Волі Уладзімір Колас паведаміў, што атрыманы адмовы ў прадастаўленні памяшкання для правядзення "круглага стала" "Роля БНР у працэсе станаўлення беларускай дзяржаўнасці". На яго, дарэчы, планавалася запрасіць чыноўнікаў з розных міністэрстваў, ведамстваў, навукоўцаў, палітолагаў і журналістаў розных СМІ.

"Тыя, хто мае канферэнц-залы (найперш гэта гатэль "Вікторыя" і гатэль "Кроўн Плаза"), калі даведваюцца пра мэту канферэнцыі — адмаўляюць. Хаця залы ў іх па папярэдніх перамовах былі свабодныя", — расказаў **Уладзімір Колас.**

Арганізатары вымушаны будуць праводзіць мерапрыемства ў штаб-кватэры Партыі БНФ, таму фармат удзелу ў ім значна скарочаны. І ўжо зразумела, што чыноўнікі на мерапрыемства не прыйдуць.

Што ж тычыцца шэсця і мітынгу, якія запланаваны на 25 сакавіка, то заяўка ў Мінгарвыканкам пададзена. Але адказу на яе пакуль няма. Як паведаміў адзін з заяўнікаў акцыі — палітык Віктар Івашкевіч, адказ на заяву, якую яны падалі 23 лютага, ад чыноўнікаў мусіць прыйсці не пазней за 20 сакавіка — за пяць дзён да мерапрыемства.

САНКЦЫІ

Не цісніце!

11 сакавіка з'явілася сумесная заява ўрадаў Беларусі, Казахстана і Расіі аб недапушчальнасці выкарыстання мер эканамічнага ціску ў дачыненні да Беларусі.

"Дзейнічаючы ў духу агульнага падыходу, узгодненага кіраўнікамі дзяржаў Рэспубліка Беларусь, Рэспубліка Казахстан і Расійская Федэрацыя, а таксама з улікам неаднаразовых заява ЗША і Еўрапейскага Саюза аб магчымасці прымянення эканамічных абмежаванняў да адной з дзяржаў-членаў Мытнага саюза/Адзінай эканамічнай прасторы, урады Рэспублікі Беларусь, Рэспублікі Казахстан і Расійскай Федэрацыі пацвярджаюць недапушчальнасць выкарыстання мер эканамічнага ціску альбо прымусу", — гаворыцца ў заяве.

Падобныя меры, лічаць аўтары дакумента, *"ствараюць штучныя бар'еры ў гандлі, неабгрунтаваныя перашкоды эканамічнаму ўзаемадзеянню суб'ектаў гаспадарання на тэрыторыі Мытнага саюза, ушчамляюць законныя інтарэсы эканамічнай бяспекі дзяржаў, што наносіць шкоду прадуктыўнаму ўзаемавыгаднаму супрацоўніцтву, развіццю інтэграцыйных працэсаў на еўразійскім кантыненце". "Гэта будзе мець негатыўныя наступствы перш за ўсё для простых грамадзян"*, — гаворыцца ў заяве.

ДАРЭЧЫ

Міністры замежных спраў краін Еўрапейскага Саюза вырашылі скласці "чорны спіс" беларускіх бізнесменаў.

Пра гэта заявіў славенскі міністр Карл Эр'явец, які браў удзел у нефармальным саміце ЕС у Капенгагене.

Падчас інтэрв'ю славенскім СМІ міністр паведаміў, што праз два тыдні на чарговай працоўнай сустрэчы кіраўнікоў МЗС будуць абмеркаваны санкцыі ў дачыненні да кіраўнікоў тых беларускіх кампаній і бізнесменаў, *"якія падтрымліваюць рэжым Лукашэнкі".*

Раней была інфармацыя, што менавіта Славенія выступала супраць санкцый да прадстаўнікоў буйнога беларускага бізнесу. На гэты раз міністр удакладніў сваю пазіцыю. *"Мы падтрымліваем санкцыі, каб прадухіліць парушэнні правоў чалавека, але мы павінны забяспечыць паслядоўны падыход, каб эканамічныя санкцыі, калі яны будуць узгоднены, былі эфектыўныя"*, — патлумачыў Карл Эр'явец.

СТОП-КРАН

«Чорныя» спісы: працяг будзе...

*У апошнія дні беларуска-літоўскую мяжу без тлумачэнняў прычын не змаглі перасячы апазіцыйныя палітыкі **Анатоль Лябедзька, Аляксандр Дабравольскі, Сяргей Калякін, Віктар Карняенка,** а таксама праваабаронца **Валянцін Стэфановіч**. Спадар Карняенка кажа, што ён будзе дамагацца справядлівасці...*

Па некаторай інфармацыі, Лябедзька, Калякін і Карняенка пазней змаглі патрапіць за мяжу "сваімі шляхамі", прасцей кажучы — праз Расію, але, як кажуць, праблема застаецца. Раней з'явілася неафіцыйная інфармацыя, што апазіцыянеры, якія заклікалі Захад увесці санкцыі супраць Беларусі, патрапілі ў адмысловы "чорны спіс".

— Мы з калегамі кансультаваліся і вырашылі, што будзем адстойваць свае грамадзянскія правы, хоць разумеем, з кім маем справу, — кажа Віктар Карняенка. — Галоўнае зараз — даведацца, так бы мовіць, хто фармальны ініцыятар забароны на перасячэнне мяжы. Для мяне абсалютна зразумела, хто сапраўдны ініцыятар, але ж трэба яшчэ ведаць, на каго канкрэтна падаваць у суд. Думаю, што ў гэтай справе не можа быць нейкіх калектыўных скаргаў, кожны павінен адстойваць свае правы індывідуальна. І я буду гэта рабіць. Хоць знайсці "крайняга" ў гэтай сітуацыі складана — будуць спасылацца адзін на аднаго. Але не ў маіх правілах праглынаць такія рэчы. На гэтым тыдні правяду кансультацыі з юрыстамі і перш-наперш буду звяртацца ў аддзяленне па месцы жыхарства Дэпартамента па грамадзянстве і міграцыі, каб высветліць, што гэта за такое пакаранне прыдумалі — прысутнасць на радзіме.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ТЫМ ЧАСАМ

Як заявіў БелаПАН прэс-сакратар Дзяржаўнага памежнага камітэта Беларусі **Аляксандр Цішчанка**, палітыкам, якім было адмоўлена ў выездзе за мяжу, варта асабіста высвятляць прычыны ўнясення ў базу часова невыязных у іншых органах. У першую чаргу — у тэрытарыяльных падраздзяленнях Дэпартамента па грамадзянстве і міграцыі МУС, а таксама ў структурах, якія маюць права ўключаць грамадзян у такую базу.

"Я не ведаю, хто там ім прастаўляў штампы і хто не прапускаў. У нас няма адпаведнай інфармацыі па гэтым пытанні. Прынамсі, па гэтых фактах мы ніякай інфармацыяй не валодаем", — паведаміў "Еўрапейскаму радыё" на Беларусі" начальнік Дэпартамента па грамадзянстве і міграцыі МУС Беларусі **Аляксей Бягун**.

Па яго словах, звяртацца па тлумачэнні неабходна да тых, хто выносіў рашэнне аб абмежаванні права гэтых людзей на выезд. А звяртацца ў Дэпартамент з гэтай нагоды няма сэнсу. Праўда, куды трэба пісаць, Аляксей Бягун патлумачыць не здолеў. І прызнаўся, што пра спісы невыязных апазіцыянераў першы раз чуе ад журналістаў.

ОТ РЕДАКЦИИ

Наша соотечественница Светлана Алексиевич, известная во многих странах мира, где широко издаются и увенчиваются почетнейшими премиями ее неординарные, талантливые книги, сейчас завершает работу над новым документально-художественным романом о современной Беларуси. Называется роман "Время second hand (конец красного человека)".

Светлана Александровна любезно предоставила нам для публикации фрагмент книги, посвященный трагическим событиям 19 декабря 2010 года, когда власти устроили в самом центре Минска форменное побоище — расправу над мирными гражданами, требовавшими справедливых, честных выборов в стране.

Писательница ставит вопрос шире: почему так быстро возрождается у нас сталинская машина и как мы по капле выдавливаем из себя красного человека?

Редакция приглашает к разговору на эту тему всех желающих.

Светлана АЛЕКСИЕВИЧ

Время second hand (конец красного человека)

О мужестве и после него

Хроника событий

19 декабря в Беларуси состоялись президентские выборы. Честных выборов никто не ожидал, результат был заранее известен: победит президент Лукашенко, который правит страной уже 16 лет. В мировой прессе над ним смеются, но собственный народ оказался у него в заложниках. Последний диктатор Европы... Он не скрывает своих симпатий к Гитлеру, того тоже долго не принимали всерьез и называли "капральчиком" и "богемским ефрейтором".

Вечером на Октябрьскую площадь (главная площадь Минска) вышли десятки тысяч людей, протестуя против недемократических выборов. Демонстранты требовали провести новые выборы без Лукашенко. Мирная акция протеста, переместившаяся на площадь к Дому правительства, была жестоко подавлена спецназом и ОМОНом.

Всего было арестовано 700 демонстрантов, среди них — семь экс-кандидатов в президенты, на которых еще распространялась неприкосновенность...

После выборов белорусские спецслужбы трудятся день и ночь. По всей стране начались политические репрессии: аресты, допросы, обыски на квартирах, в редакциях оппозиционных газет и офисах правозащитных организаций, изъятие компьютеров и другой оргтехники. Многим из тех, кто сидит в тюрьме на Окрестино и в изоляторе КГБ, грозит от 4 до 15 лет тюрьмы за "организацию массовых беспорядков" и "попытку государственного переворота" (так сегодня белорусская власть классифицирует участие в мирной акции протеста). Опасаясь преследований и укрепления диктатуры, сотни людей бегут из страны...

По газетным публикациям.
Декабрь—март 2010—2011 гг.

(Окончание на 3-й стр.)

ОФИЦИАЛЬНО

Детям до 3 лет лекарства будут выдавать бесплатно

Такое решение принял Александр Лукашенко. Инвалиды III группы получат не 30-процентную скидку на лекарства, как предлагал Минздрав, а 50-процентную. При этом — для лечения заболеваний, приведших к инвалидности.

Новость, безусловно, хорошая. Однако есть одно "но". Льготы — категория не постоянная. Сегодня их можно дать, а завтра забрать. Тем более когда средств в государственной казне мало. Ведь именно по этой причине в начале года были установлены новые правила предоставления льготных кредитов на строительство жилья, и число льготников сразу сократилось. Такие примеры есть и в сфере лекарственного обеспечения. Например, больные хроническим вирусным гепатитом С имели право на бесплатные лекарства, а в 2009 году без объяснения причин их этого права лишили.

Стоит отметить, что число белорусов, которые приобретают лекарства по льготным рецептам, после недавнего совещания пополнится приблизительно на 430 тысяч. Детей до 3 лет, которым теперь лекарства будут предоставлять бесплатно по рецепту врача, насчитывается 320 тысяч человек. Инвалидов III группы, получивших право оплачивать половину стоимости медикаментов, — более 130 тысяч.

К СЛОВУ

Предпочтение — белорусским лекарствам

Льготные рецепты, как правило, врачи выписывают на белорусские препараты. Дело в том, что еще в 2009 году в организации здравоохранения за подписью министра Василия Жарко было направлено рекомендательное письмо "О закупках и назначении лекарственных средств отечественного производства", в котором говорилось о необходимости *"принятия дополнительных мер, направленных на ограничение приобретения населением лекарственных средств импортного производства"*. В частности, в письме было сказано: *"При выписывании рецептов на лекарственные средства, имеющие по международному непатентованному наименованию синонимы импортного и отечественного производства, в первую очередь врачом должны назначаться и выписываться по рецептам отечественные лекарственные средства"*. К письму даже прилагалась "подсказка" Минздрава: список на шести листах, в котором были перечислены отечественные аналоги иностранных препаратов. И врачи этой рекомендации Минздрава придерживаются очень строго.

К слову, на совещании Александр Лукашенко потребовал к 2015 году белорусский фармацевтический рынок наполовину обеспечить отечественными препаратами. И то, как угрожающе недоволен он был тем, что сегодня полмиллиарда долларов государство тратит на покупку импортных препаратов, вызывает опасения: белорусские препараты могут резко потеснить из аптек импортные аналоги. И тогда те, кто покупает лекарства за полную стоимость, могут лишиться права выбора, какими таблетками лечиться. А это уже будет как-то по-советски. Нельзя же стричь всех под одну гребенку.

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

Кто и какие льготы на покупку медикаментов сегодня имеет в Беларуси

Категория льготников определена Законом "О государственных социальных льготах, правах и гарантиях для отдельных категорий граждан".

Бесплатно по рецепту врача лекарственные средства из перечня основных лекарственных средств предоставляются:

— Героям Беларуси, Героям Советского Союза, Героям Социалистического Труда, полным кавалерам орденов Отечества, Славы, Трудовой Славы;

— инвалидам войны, участникам и инвалидам Великой Отечественной войны;

— лицам, принимавшим участие в составе специальных формирований в разминировании территорий и объектов после освобождения от немецкой оккупации в 1943—1945 годах;

— лицам, награжденным орденами и (или) медалями СССР за самоотверженный труд и безупречную воинскую службу в тылу в годы Великой Отечественной войны;

— лицам, работавшим на объектах противовоздушной обороны, местной противовоздушной обороны, на строительстве оборонительных сооружений, морских баз, аэродромов и других военных объектов в пределах тыловых границ действующих фронтов, на прифронтовых участках железных и автомобильных дорог;

— членам экипажей судов транспортного флота, интернированным в начале Великой Отечественной войны в портах других государств;

— лицам, награжденным медалью "За оборону Ленинграда", и лицам, награжденным знаком "Жителю блокадного Ленинграда";

— неработающим гражданам из числа военнослужащих, принимавших участие в боевых действиях при исполнении служебных обязанностей в Афганистане или в других государствах и получивших ранение, контузию или увечье в период боевых действий. А также военнослужащих автомобильных батальонов, направлявшихся в Афганистан для доставки грузов в период ведения боевых действий, и получивших ранение, контузию или увечье в период боевых действий, и военнослужащих летного состава, совершавших вылеты на боевые задания в Афганистан с территории СССР в период ведения боевых действий, и получивших ранение, контузию или увечье в период боевых действий;

— гражданам, в том числе уволенным в запас (отставку), из числа военнослужащих, лиц начальствующего и рядового состава органов внутренних дел, Следственного комитета Республики Беларусь, органов и подразделений по чрезвычайным ситуациям, органов финансовых расследований Комитета государственного контроля Республики Беларусь, ставших инвалидами вследствие ранения, контузии, увечья или заболевания, полученных при исполнении обязанностей военной службы (служебных обязанностей;

— инвалидам с детства вследствие ранения, контузии, увечья, связанных с боевыми действиями в период Великой Отечественной войны либо с последствиями военных действий;

— детям-инвалидам в возрасте до 18 лет;

— родителям погибших (умерших) военнослужащих при исполнении воинского или служебного долга в Афганистане или в других государствах, где велись боевые действия, а также умерших вследствие ранения, контузии, увечья или заболевания, полученных в период боевых действий. Также родителям военнослужащих, лиц начальствующего и рядового состава органов внутренних дел, Следственного комитета Республики Беларусь, органов и подразделений по чрезвычайным ситуациям, органов финансовых расследований Комитета государственного контроля Республики Беларусь, погибших при исполнении обязанностей военной службы (служебных обязанностей), а также умерших в период прохождения военной службы (службы) вследствие ранения, контузии, увечья или заболевания, непосредственно связанных со спецификой несения военной службы (службы);

— военнослужащим срочной военной службы, военнообязанным, призванным на военные (специальные) сборы, а также суворовцам и воспитанникам воинских частей;

— гражданам, страдающим заболеваниями, входящими в специальный перечень, утверждаемый Правительством Республики Беларусь, — при амбулаторном лечении. Сюда входят, например, онкобольные, больные туберкулезом и т.д.

90-процентная скидка на лекарственные средства, выдаваемые по рецептам врачей из перечня основных лекарственных средств, предоставляется:

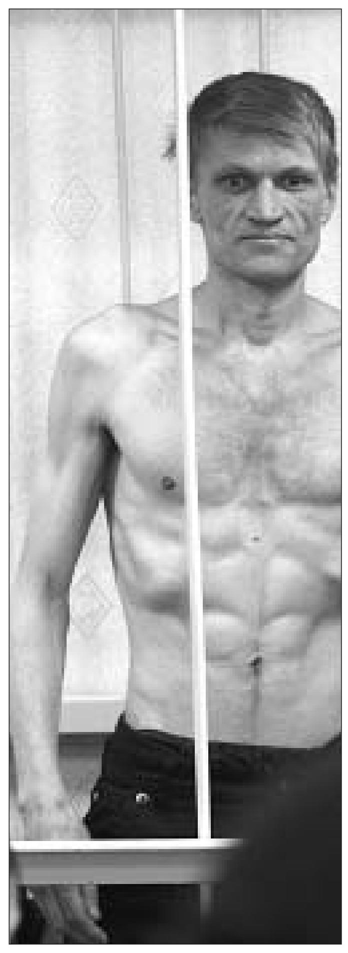
— инвалидам I и II групп;

— гражданам, заболевшим и перенесшим лучевую болезнь, вызванную последствиями катастрофы на Чернобыльской АЭС, других радиационных аварий.

Недавно Министерство здравоохранения предоставило 5%-ную скидку на отечественные лекарства пенсионерам, инвалидам всех категорий, многодетным семьям, а также семьям с детьми до трех лет. Скидка предоставляется только в том случае, когда покупатель приобретает в аптеке препарат за полную стоимость.

SOS!

Сяргей слабее на вачах

12 сакавіка з галадоўшчыкам Сяргеем Каваленкам у ізалятары на Валадарскага сустрэлася ягоная жонка Алена. Чарговая спроба ўгаварыць мужа спыніць галадоўку зноў скончылася няўдала.

Алена Каваленка выйшла з пакоя для спатканняў "Валадаркі" ў слязах. Яна кажа, што Сяргей выглядае яшчэ больш слабым і гэта не дзіва, бо, паводле яе падлікаў, усяго муж галадае ўжо больш за 60 дзён і пакуль спыняць галадоўку не мае намеру: "*Не збіраецца кідаць галадоўку, хаця ўжо выглядае проста жахліва. Вельмі балюча на яго глядзець, бо яму ўжо цяжка і рухацца, і словы вымаўляць. Кожны крок даецца яму з цяжкасцю. Сказаў, што важыць 51 кілаграм, учора яго ўзважвалі. Тэмпэратура цела — 35,2 градуса, гэта вельмі нізкая тэмпература... Мне балюча бачыць, як ён памірае, і сорамна за ўсіх нас, што мы нічога не робім. Мне проста сорамна за нашу нацыю. А ягоныя патрабаванні застаюцца тымі самымі — ён патрабуе вызвалення, бо лічыць сябе невінаватым*".

Алег ГРУЗДЗІЛОВІЧ
(Радыё Свабода).

ПРАЦЯГ ТЭМЫ

Рэферэндум! І як мага хутчэй!

Такія патрабаванні прагучалі на сходзе жыхароў дачных масіваў і вёсак, на тэрыторыі якіх запланавана будаўніцтва Беларуска-кітайскага індустрыяльнага парку. 10 сакавіка на сходзе прысутнічала некалькі соцень чалавек. Машыны былі шчыльна прыпаркаваныя на дзвюх дарогах каля садовага каапературыва "Сокал", і даўжыня картэжу складала больш за тысячу метраў.

У адрозненне ад папярэдніх сходаў, якія насілі больш стыхійны характар і на якіх людзі проста абураліся тым, што запланавана будаўніцтва прамысловай зоны на месцы адпачынку гараджан двухмільённага горада, гэты сход прадэманстраваў жаданне людзей выпрацаваць сумесную тактыку дзеянняў. Людзі вырашылі аб'яднацца, каб атрымаць статус грамадскай арганізацыі і мець магчымасць дзейнічаць сумеснымі намаганнямі. Праявілі актыўнасць і жыхары вёсак. Яны таксама вырашылі рэгістраваць свае арганізацыі, каб атрымаць такі ж юрыдычны статус, які маюць садовыя таварыствы. Святлана Каралёва, якая жыве ў вёсцы Быкачына, аднак, вялікіх надзей на плён гэтай ініцыятывы не мае. "Канешне, нам трэба дзейнічаць усім разам, трэба ствараць грамадскія арганізацыі і рэгістраваць іх. Але якія грамадскія арганізацыі ў нас зарэгістравалі за апошнія дзесяць гадоў?" — разважае Святлана.

Валянціна Каляка, якая жыве ў вёсцы Заямнае, распавяла "Народнай Волі", што днямі да іх у вёску прыязджалі прадстаўнікі выканкама. "Усіх не паклікалі, запрасілі некалькі старых бабулек. Затое на сход яны прывезлі з сабой мужчыну, які ўвогуле жыве не ў нашай вёсцы. Пачалі распавядаць, які рай тут будзе, калі кітайцы паселяцца. Мужык таксама пачаў агітаваць за будаўніцтва, але мы яго хутка спынілі, і потым ён ужо сядзеў моўчкі.

Для ажыццяўлення ідэі рэферэндуму на сходзе паставілі дзейнічаць праз дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Генадзя Дзямідчыка і Васіля Люцікава. Хаця народных абраннікаў на сходзе ўвогуле не было, людзі выказваліся ў тым сэнсе, што менавіта дэпутаты павінны дапамагаць выбаршчыкам, дзеля таго іх і выбіралі на гэтыя пасады. Калі дэпутаты адмовяцца падтрымаць ініцыятыву аб рэферэндуме, то дабівацца яго правядзення жыхары раёна маюць намер праз механізм стварэння ініцыятыўных груп.

Любоў ЛУНЁВА.

Званок дэпутату

"Народнай Волі" не ўдалося звязацца з дэпутатам Генадзем Дзямідчыкам, а Васіль Люцікаў патлумачыў, што на сход яго ніхто не запрашаў. *"Мяне ніхто не папярэджваў аб сходзе. Пра праблему я ведаю, газеты чытаю, на сходзе не быў. А навошта? Калі трэба, то людзі самі прыйдуць, калі некага нешта цікавіць".*

ГУЧНАЯ СПРАВА

Зноў хабар

Сталі вядомыя некаторыя падрабязнасці "гучных арыштаў", якія адбыліся напярэдадні святаў і пра якія "Народная Воля" пісала ў мінулым нумары.

Генеральны дырэктар ААТ "Агат — электрамеханічны завод" **Віктар Прыёмка** абвінавачваецца ў атрыманні хабару за спрыяльнае вырашэнне пытання аб продажы маёмасці завода пабочнай арганізацыі. Пра гэта паведаміў начальнік аддзела інфармацыі і сувязі з грамадскасцю Следчага камітэта **Павел Траулька.**

У дадзены час Віктар Прыёмка знаходзіцца пад вартай, яму прад'яўлены абвінавачанні па ч.3 арт.430 КК Беларусі (атрыманне хабару), якая прадугледжвае да 15 гадоў пазбаўлення волі с канфіскацыяй маёмасці і пазбаўленнем права займаць пэўныя пасады ці займацца пэўнай дзейнасцю. Крымінальную справу расследуе ўпраўленне Следчага камітэта па Мінску.

Падазроным па гэтай справе таксама праходзіць намеснік гендырэктара па камерцыйных пытаннях Алег Ляўковіч. З яго ўзята падпіска аб нявыездзе.

Паведамляецца, што падазроныя былі затрыманы ў момант атрымання хабару ў памеры больш як 6 тысяч долараў.

ПА ЧУТКАХ І...

Больш сур'езныя матывы

Пасля арышту дырэктара ААТ "Агат — электрамеханічны завод" **Віктара Прыёмкі** па Мінску папаўзлі чуткі, што за простай справай аб хабары стаяць больш сур'ёзныя матывы. Нібыта прадпрыемства выстаўляецца на продаж за смешныя грошы. Карэспандэнт "Народнай Волі" паспрабаваў даведацца, ці так гэта?

На дадзены момант прадпрыемства падпарадкоўваецца Дзяржаўнаму ваенна-прамысловаму камітэту. Летась "Мінскі электрамеханічны завод", які ў савецкія часы ў народзе звалі "32-і завод паштовая скрыня", акцыянавалі і пераўтварылі ў ААТ "Агат — электрамеханічны завод". Прадпрыемства спецыялізуецца на вытворчасці, рамонце і рэалізацыі мабільных і стацыянарных комплексаў сродкаў аўтаматызацыі, якія патрэбны для кіравання войскамі і баявымі сродкамі, а таксама сістэм сувязі ваеннага прызначэння. Апроч таго, на заводзе вырабляюць трэнажоры, макеты і імітатары да вайсковай тэхнікі. Нават цяжка ўявіць, што такое прадпрыемства Беларусь захацела некаму аддаць ледзь не задарма.

Але і ў дадзеным выпадку мы маем пацвярджэнне таго, што не бывае дыму без полымя. Хаця насамрэч прадаецца не ўсё прадпрыемства, а адміністрацыйны будынак завода. Ён пабудаваны ў 1972 годзе, мае плошчу 1161 квадратны метр і знаходзіцца практычна ў цэнтры, па вуліцы Валгаградскай, 6. Будынак сапраўды ацэнены не дорага — у 5,3 мільярда рублёў (прыкладна 660 тысяч долараў). Гэта, дарэчы, на 100 тысяч долараў танней, чым каштуе аднапакаёвая кватэра на Кутузаўскім праспекце ў Маскве.

На афіцыйным сайце ўказана, што заяўкі ад жадаючых выкупіць будынак прымаліся да 11 сакавіка. Але начальнік аддзела даследаванняў і прагназавання Валерый Папоў паведаміў "Народнай Волі", што тэрмін падачы заявак падоўжаны да 20 сакавіка. Ён сказаў, што прадстаўнікі шэрагу беларускіх фірм глядзелі будынак, зацікавіліся, але ён пакуль не прададзены.

Любоў ЛУНЁВА.

РЭГІЁН

Рагачоў просіць вярнуць «Дажынкі»

Грамадскія актывісты Рагачова пачалі збор подпісаў з просьбай перагледзець рашэнне аб правядзенні фестывалю "Дажынкі-2013" у Гомелі на карысць горада Рагачова, дзе раней планавалася гэтае мерапрыемства.

Як паведамляе БелаПАН, у 2011 годзе ўладамі было прынята рашэнне аб правядзенні "Дажынак" у Рагачове, пра што неаднаразова пісала раённая газета. Прадстаўнікі райвыканкама на старонках мясцовага выдання запэўнівалі гараджан, што дзякуючы фестывалю Рагачоў зменіцца. Чыноўнікі абяцалі, што да "Дажынак" у горадзе пабудуюць лядовы палац, канцэртную залу, стадыён, школу мастацтваў, пашыраць вуліцы, з'явіцца шмат іншых патрэбных сацыяльных аб'ектаў. Аднак 27 лютага на прэс-канферэнцыі старшыня аблвыканкама Уладзімір Дворнік заявіў, што "Дажынкі" ў 2013 годзе пройдуць у Гомелі і гэтае пытанне ўжо ўзгоднена з прэзідэнтам.

"Дадзенае рашэнне абурыла жыхароў Рагачова, якія чакалі добраўпарадкавання горада, будаўніцтва новых аб'ектаў, бо ў нас слабая інфраструктура", — сцвярджае Дзяніс Дашкевіч, ініцыятар збору подпісаў.

Паводле яго слоў, на дадзены момант пад зваротам ужо сабрана больш за 100 подпісаў.

СУСЕДЗІ

Летась у Літву пераехалі паўтары тысячы беларусаў

Сярод замежнікаў, якія прадставілі заяўкі на атрыманне часовага віду на жыхарства, было больш за ўсё беларусаў (1403 заяўкі), расіян (1038) і ўкраінцаў (1040).

Агулам у 2011 годзе ў Літве выдалі часовы від на жыхарства 3292 замежнікам, гэта на 24,85% больш, чым у 2010 годзе, паведаміў Дэпартамент міграцыі.

У гэты лік не ўваходзяць грамадзяне краін ЕС і члены іх сем'яў.

ПРАЦЯГ ТЭМЫ

Пажар невялікі — наступствы сур'ёзныя

Следчы камітэт будзе разбірацца, чаму ў Расонах пакалечыліся дзеці.

Невялікі пажар у Расонскай сярэдняй школе выклікаў вялікі рэзананс. Шасцёра вучняў 1996—1998 гадоў нараджэння зараз знаходзяцца ў дзіцячай абласной бальніцы з пераломамі пятачных костак, галёнкаступнёвага сустава, чэрапна-мазгавой траўмай лёгкай ступені, ранамі і ўдарамі, дэфармацыяй пазванка. Дзеці пацярпелі не ад агню...

— *Іх стан здавальняючы,* — паведаміў мясцовым СМІ галоўны ўрач бальніцы **Аляксандр Піткевіч**. — *Хлопчыка з пераломам пятачнай косткі прааперыравалі. Дзяўчынак з нязначнымі траўмамі хутка выпішам. Дзяўчынка з пашкоджаннем пазваночніка, на шчасце, сур'ёзных неўралагічных сімптомаў не мае. Толькі болевыя. Месяц ёй прыйдзецца правесці ў ложку, затым яшчэ некалькі месяцаў насіць гарсэт.*

Пажар у школе, як высвятляецца, ліквідавалі за дзесяць хвілін. Загарэлася макулатура, дым запоўніў калідоры, настаўнікі спрабавалі арганізаваць эвакуацыю, але макулатура ляжала якраз там, дзе павінна было быць запаснае выйсце на выпадак надзвычайнай сітуацыі. У выніку разгубіліся і настаўнікі, і вучні. Восем школьнікаў паспрабавалі выратавацца, выскачыўшы з акна трэцяга паверха на дах прыбудовы да сталовай. Настаўнікі нават не заўважылі гэтага. Дзяцей нечакана для себя знайшлі выратавальнікі.

Пасля правядзення пажарна-тэхнічнай экспертызы будзе дадзена канчатковае заключэнне, якое павінна паўплываць на ход расследавання. Прэс-сакратар упраўлення Следчага камітэта па Віцебскай вобласці Іна Гарбачова паведаміла, што па расонскім факце ўзбуджана крымінальная справа па частцы 2 артыкула 304 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь ("Парушэнне правілаў пажарнай бяспекі, якое пацягнула прычыненне цялесных пашкоджанняў").

Ігар МАРОЗАЎ.

РЕЙТИНГ

Кто из европейских и российских «форбсов» сколачивает капитал в Беларуси?

Самых видных представителей европейского и российского бизнеса, владеющих активами в Беларуси, отыскал в новом рейтинге американского журнала Forbes корреспондент "Завтра твоей страны". Мировых миллиардеров из России, приумножающих капитал у нас, оказалось почти в шесть раз больше, чем европейцев.

Из представленных в Forbes четырех польских миллиардеров бизнес в Беларуси ведет один — банкир Лешек Чарнецкий. Бизнесмен занимает в рейтинге 960-е место. Его состояние оценивается в 1,3 млрд долларов. Часть этих денег Лешек Чарнецкий несколько лет назад инвестировал в покупку небольшого "Сомбелбанка".

Польское присутствие из списка миллиардеров в Беларуси могло быть внушительнее, если бы не отказ самого богатого поляка мира Яна Кульчика (442-е место, 2,7 млрд долларов) строить вместе с "Белэнерго" угольную электростанцию под Зельвой.

Несмотря на то что Германия является одним из крупнейших инвесторов в белорусскую экономику, из немецких миллиардеров Forbes более-менее заметный бизнес в Беларуси ведет производитель линз Гюнтер Фильманн, наладивший производство под одноименным брендом. В рейтинге 2012 года он занимает 464-ю строчку с капиталом 2,6 млрд долларов.

А самым богатым миллиардером из Евросоюза, который имеет бизнес в Беларуси, является сейчас представитель Чехии **Петр Келлнер.** Он занял 110-е место с капиталом 8,2 млрд долларов. В Беларуси его бизнес включает "Хоум кредит-банк", страховую компанию "Генерали", запланирован вывод на белорусский рынок сети магазинов бытовой техники "Эльдорадо", владельцем которой недавно стал Петр Келлнер.

Бизнесмен-угольщик **Зденек Бакала** из New World Resources несколько лет назад выкупил железнодорожный терминал под Брестом. В рейтинге Forbes он на 683-м месте, его состояние — 1,9 млрд долларов. Чехия в итоге занимает первое место по числу входящих в список Forbes своих представителей на белорусской земле.

Наконец, последний представитель в топ Forbes с более-менее серьезными активами в Беларуси — это голландка **Шарлен де Карвальо-Хайнекен,** одна из акционеров мирового пивоваренного концерна. В рейтинге у нее 120-я позиция с капиталом 7,7 млрд долларов, а в Беларуси в собственности лидер местного рынка компания "Пивоварни Хайнекен", объединяющая заводы в Бобруйске и Речице.

Куда как внушительнее по сравнению с европейцами выглядит список российских миллиардеров, владеющих активами в Беларуси. В топ Forbes 29 таких персон.

Российские миллиардеры из рейтинга Forbes, владеющие бизнесами в Беларуси

№	Фамилия	Состояние в млрд долларов
28	Алишер Усманов	18,1
41	Владимир Лисин	15,9
45	Алексей Мордашев	15,3
46	Владимир Потанин	14,5
56	Вагит Алекперов	13,5
57	Михаил Фридман	13,4
64	Виктор Вексельберг	12,4
104	Олег Дерипаска	8,8
105	Герман Хан	8,5
110	Искандер Махмудов	8,2
141	Михаил Гуцериев	6,7
141	Алексей Кузьмичев	6,7
146	Леонид Федун	6,5
146	Сулейман Керимов	6,5
166	Владимир Евтушенков	6,0
183	Виктор Рашников	5,6
242	Филарет Гальчев	4,4
248	Петр Авен	4,3
367	Александр Несис	3,1
367	Игорь Зюзин	3,1
601	Александр Мамут	2,1
634	Данил Хачатуров	2,0
719	Алексей Ананьев	1,8
719	Дмитрий Ананьев	1,8
854	Игорь Макаров	1,5
1015	Николай Саркисов	1,2
1015	Сергей Саркисов	1,2
1075	Олег Бойко	1,1
1153	Максим Ноготков	1,0

Народная Воля
http://www.nv-online.info
13 САКАВІКА 2012 г.

Светлана АЛЕКСИЕВИЧ

Время second hand (конец красного человека)

О мужестве и после него

(Окончание. Начало на 1-й стр.)

Таня Кулешова — студентка, 21 год

Хроника чувств

«...шли весело, шли несерьезно»

— Фамилию я называю не свою, а моей бабушки. Я боюсь... конечно... Все ждут каких-то героев, а я не героиня. Я не была к этому готова. В тюрьме я думала только о маме, о том, что у нее больное сердце. Что будет с ней? Пусть мы победим, об этом напишут в учебниках истории... А слезы наших близких? Их страдания? Идеи — сильнейшая вещь, страшная, это сила нематериальная, ее нельзя взвесить. Нет веса... это другая материя... Что-то становится важнее, чем мама. Тебе надо выбирать. А ты не готова... Теперь я знаю, что такое войти в свою комнату, когда кагэбисты покопались в твоих вещах, книгах... прочли твой дневник... *(Молчит.)* Собиралась сегодня к вам, и в это время позвонила моя мама, я сказала ей, что встречаюсь с известной писательницей, она стала плакать: "Молчи. Ничего не рассказывай". Поддерживают меня незнакомые люди, а родные, близкие — нет. Но они любят меня...

Перед митингом... Собирались вечером в общежитии и спорили. О жизни и на эту тему: кто идет на митинг — кто не идет? Вспомнить, да? О чем говорили? Примерно так...

— Пойдешь?

— Не пойду. Отчислят из института и забреют в армию. Буду бегать с автоматом.

— А меня, если выгонят, отец сразу выдаст замуж.

— Хватит болтать, пора что-то делать. Если все будут бояться...

— Ты хочешь, чтобы я стал Че Геварой? (Это слова моего уже бывшего бойфренда, я о нем тоже расскажу.)

— Глоток свободы...

— Я пойду, потому что надоело жить при диктатуре. Держат нас за быдло без мозгов.

— Ну, а я не герой. Хочу учиться, книжки читать.

— Анекдот про "совка": злой как собака, а молчит как рыба.

— Я маленький человек, от меня ничего не зависит. Я никогда не хожу на выборы.

— Я революционер... я пойду... Революция — кайф!

— Какие у тебя революционные идеалы? Новое светлое будущее — капитализм? Да здравствует латиноамериканская революция!

— В шестнадцать лет я осуждал родителей, они все время чего-то боялись, потому что у папы карьера. Я думал: они тупые, а мы — крутизна такая! Мы выйдем! Мы скажем! Теперь я такой же, как они, конформист. Настоящий конформист. Согласно теории Дарвина, выживают не сильные, а наиболее приспособленные к среде обитания. Выживает посредственность и продолжает род.

— Пойти туда — значит быть дураком, не пойти — еще хуже.

— Кто вам, тупым баранам, сказал, что революция — это прогресс. Я — за эволюцию.

— Мне что "белые", что "красные"... Все пофиг!

— Я — революционер...

— Бесполезно! Приедут военные машины с бритоголовыми ребятами, и ты получишь по башке дубинкой, вот и все. Власть должна быть железной.

— Пошел он на х...й, товарищ маузер. Я никому не обещал быть революционером. Хочу закончить институт и начать свой бизнес.

— Взрыв мозга!

— Страх — это болезнь...

Шли весело, шли несерьезно. Много смеялись, пели песни. Все жутко нравились друг другу. Очень приподнятое было настроение. Кто с плакатом идет, кто с гитарой. Друзья звонили нам на мобильники и сообщали, что пишут в интернете. Мы были в курсе... Так узнали: дворы в центре города забиты военной техникой с солдатами и милицией. К городу подтянули войска... В это верилось и не верилось, настроение колебалось, но страха никакого не было. Вдруг страх исчез. Ну во-первых, вон сколько людей... Десятки тысяч! Самые разные люди. Никогда нас не было так много. Я не помню... А во-вторых, мы у себя дома. В конце концов, это наш город. Наша страна. В Конституции записаны наши права: свобода собраний, митингов, демонстраций, шествий... Свобода слова... Есть законы! Первое непуганое поколение. Небитое. Нестреляное. А если посадят на 15 суток? Подумаешь! Будет о чем написать в ЖЖ. Пусть власть не думает, что мы стадо, которое слепо идет за пастухом! Вместо мозгов у нас телевизор.

На всякий случай у меня была с собой кружка, потому что я уже знала: в тюремной камере одна кружка на десять человек. Еще положила в рюкзак теплый свитер и два яблока. Шли и фотографировали друг друга, чтобы запомнить этот день. В рождественских масках, со смешными заячьими ушками, которые светились... Китайские такие игрушки. Рождество вот-вот... Падал снег... Какая же красотень! Пьяных не видела ни одного. Если у кого-нибудь появлялась в руках банка пива, ее тут же отбирали и выливали. На крыше одного дома заметили человека: "Снайпер! Снайпер!" Все развеселились. Ему махали: "Давай к нам! Прыгай!" Прикольно так. Раньше у меня апатия была к политике, я никогда не думала, что есть такие чувства и я смогу их испытать. Я такое переживала, только слушая музыку. Музыка — это для меня все, это вещь незаменимая.

Было безумно интересно. Со мной рядом шла женщина... Почему я не спросила у нее фамилию? Вы бы о ней написали. Я была занята другим — вокруг весело, все новое для меня. Эта женщина шла с сыном, ему на вид лет двенадцать. Школьник. Милицейский полковник ее увидел и обругал в мегафон чуть ли не матом, что она плохая мать. Сумасшедшая. А все стали ей и сыну аплодировать. Спонтанно получилось, никто не сговаривался. Это так важно... так важно знать... Потому что нам все время стыдно. У украинцев был Майдан, у грузин — "революция роз". А над нами смеются: Минск — коммунистическая столица, последняя диктатура Европы. Теперь я живу с другим чувством: мы вышли. Не побоялись. Это главное... это самое главное...

Вот стоим: мы и они. Тут один народ, там другой. Это странно выглядело... Одни с плакатами и портретами, а другие — в боевом порядке и в полной экипировке, со щитами и дубинками. Стояли плечистые парни. Красавцы реальные! Ну как это они начнут нас бить? Меня бить? Мои ровесники, поклонники. Факт! Среди них есть знакомые мальчики из моей деревни, они, конечно, тут. У нас много кто уехал в Минск и служит в милиции: Колька Латушка, Алик Казначеев... Нормальные ребята. Такие же, как и мы, только с погонами. И они пойдут на нас? Не верилось... Ну никак... Смеялись, заигрывали с ними. Агитировали: "Что, ребята, будете с народом воевать?" А снег идет и идет. И тут... Ну вроде, как на параде... Раздалась военная команда: "Рассекайте толпу! Держите строй!" Мозг не включался в реальность, не сразу... потому что такого не может быть... "Рассекайте толпу..." На какой-то момент тишина. И тут же грохот щитов... ритмичный грохот щитов... Они пошли... Шеренгами шли и стучали дубинками по щитам, так охотники гонят зверя. Добычу. Шли, шли и шли. Никогда я не видела такого количества военных, только по телевизору. Я потом узнала от своих деревенских ребят... Их учат: "Самое страшное, если вы увидите в демонстрантах людей". Натаскивают, как собак. *(Молчит.)* Крики... плач... Крики: "Бьют! Бьют!" Я увидела — бьют. Знаете, они с азартом били. С удовольствием. Я запомнила, что били с удовольствием... как будто на тренировке... Девчоночий визг: "Что ты делаешь, урод!" Высокий-высокий голос. Сорвался. Было так страшно, что я на какой-то момент закрыла глаза. На мне белая куртка, белая шапочка. Стою вся в белом.

«Мордой в снег, сука!»

Автозак... Чудо-машина. Я впервые ее там увидела. Это специальный фургон для перевозки заключенных. Все обшито сталью. "Мордой в снег, сука! Одно движение — убью!" Я лежу на асфальте... Я лежу не одна, все наши тут... пустота в голове... мыслей нет... Единственное реальное ощущение — холод. Пинками и дубинками нас поднимают и запихивают в автозаки. Больше всего достается ребятам, их стараются бить по промежности: "Ты по яйцам его бей, по яйцам! По е...лу!" "Бей в кость!" "Мочи их!" Били и по ходу дела философствовали: "П...ц вашей революции!", "За сколько долларов ты продал Родину, гад?" Автозак два на пять метров рассчитан на 20 человек, сказали знающие люди, нас утрамбовали больше пятидесяти. Держитесь, сердечники и астматики! "В окна не смотреть! Головы вниз!" Мат... мат... Из-за нас, "придурков недоделанных", которые "продались америкосам", они сегодня не успели на футбол. Их целый день держали в крытых машинах. Под брезентом. Мочились в целлофановые пакеты и презервативы. Выскочили голодные, злые. Может, они сами по себе неплохие люди, но они работают палачами. Нормальные с виду ребята. Маленькие винтики системы. Бить — не бить, решают не они, но бьют они... Сначала бьют, а потом думают, а может, и не думают. *(Молчит.)* Долго куда-то ехали, то вперед, то разворачиваемся назад. Куда? Полная неизвестность. Когда открыли двери, на вопрос "Куда нас везут?" получили ответ: "В Куропаты" (место массовых захоронений жертв сталинских репрессий). Такие у них садистские шуточки. Нас долго возили по городу, потому что все тюрьмы были переполнены. Ночевали в автозаке. На улице 20 градусов ниже нуля, а мы в железном ящике. *(Молчит.)* Я должна их ненавидеть. А я никого не хочу ненавидеть. Я к этому не готова.

За ночь охрана несколько раз менялась. Лиц не помню, они в форме все одинаковые. А одного... Я его и сейчас узнала бы на улице, я узнала бы его по глазам. Не старый и не молодой, мужчина как мужчина, ничего особенного. Что он делал? Он распахивал двери автозака настежь и долго держал их открытыми, ему нравилось, когда мы начинали дрожать от холода. Все в курточках, сапоги дешевые, мех искусственный. Смотрел на нас и улыбался. У него не было такого приказа, он сам действовал. По своей инициативе. А другой милиционер сунул мне "сникерс": "На, возьми. И чего ты поперлась на эту площадь?" Говорят, чтобы это понять, надо читать Солженицына. Когда я училась в школе, я брала в библиотеке "Архипелаг ГУЛАГ", но он у меня тогда не пошел. Толстая и нудная книга. Страниц пятьдесят прочитала и бросила... Что-то далекое-далекое, как Троянская война. Сталин — истрепанная тема. Я, мои друзья — мы мало им интересовались...

Первое, что с тобой происходит в тюрьме... Из твоей сумочки вываливают на стол все вещи. Ощущение? Как будто тебя раздевают... И в буквальном смысле раздевают тоже: "Снять нижнее белье. Раздвинуть ноги на ширину плеч. Присесть". Что они искали у меня в анусе? Обращались с нами как с зэками. "Лицом к стенке! Смотреть в пол!" Все время приказывали смотреть в пол. Им страшно не нравилось, когда смотришь в глаза: "Лицом к стенке! Я ска-а-за-а-л — лицом к стенке!" Всюду строем... И в туалет водили строем: "Построиться в колонну в затылок друг другу". Чтобы все это выдержать, я поставила барьер: тут — мы, а тут — они. Допрос, следователь, показания... На допросе: "Ты должна написать: "Полностью признаю свою вину"..." — "А в чем я виновата?" — "Ты — что! Не понимаешь? Ты участвовала в массовых беспорядках..." — "Это была мирная акция протеста". Начинается прессуха: исключат из института, маму уволят с работы. Как она может работать учительницей, если у нее такая дочь? Мама! Я все время думала о маме... Они это поняли, и каждый допрос начинался со слов: "мама плачет", "мама в больнице". И опять: назови фамилии... Кто шел с тобой рядом? Кто раздавал листовки? Подпиши... назови... Обещают, что никто не будет об этом знать и сразу отпустят домой. Надо выбирать... "Я ничего вам не подпишу". А ночами я плакала. Мама в больнице... *(Молчит.)* Предателем стать легко, потому что маму любишь... Не знаю, выдержала бы я еще месяц... Они смеялись: "Ну что, Зоя Космодемьянская?" Молодые ребята, веселые. *(Молчит.)* Мне страшно... Мы с ними ходим в одни магазины, сидим в одних кафе, ездим в одном метро. Всюду вместе. В обычной жизни нет четкой границы между "нами" и "ими". Как их узнать? *(Молчит.)* Раньше я жила в добром мире, его уже нет, и его не будет.

Целый месяц в камере... За все это время ни разу не видели зеркала. У меня было маленькое, но оно после досмотра вещей исчезло из сумочки. И кошелек с деньгами пропал. Пить все время хотелось. Невыносимая жажда! Пить давали только во время еды, а в остальное время: "Пейте из туалета". Ржут. Сами пьют фанту. Мне казалось, что я никогда не напьюсь, на воле забью холодильник минералкой. Мы все вонючие... помыться негде... У кого-то нашелся маленький флакончик духов, передавали друг другу и нюхали. А где-то наши друзья пишут конспекты, сидят в библиотеке. Сдают зачеты. Вспоминалась почему-то всякая ерунда... Новое платье, которое я ни разу не надела... *(Засмеялась.)* Узнала, что радость приносит такая мелочь, как сахар и кусочек мыла. В камере на пять человек — 32 квадратных метра — нас сидело семнадцать. Надо было научиться жить на двух метрах. Особенно тяжело было ночью, дышать нечем. Долго не спали. Разговаривали. Первые дни о политике, а потом только о любви.

«...не хочется думать, что они делают это добровольно» *(разговоры в камере)*

"... все происходит по тому же сценарию... По кругу все вертится. Народ — это стадо. Стадо антилоп. А власть — львица. Львица выбирает из стада жертву и убивает ее. Остальные жуют себе траву, косясь на львицу, которая выбирает очередную жертву, все облегченно вздыхают, когда львица жертву завалит: "Не меня! Не меня! Можно жить дальше".

"...я любила революцию в музее... Романтично была настроена. Играла в сказку. Меня никто не звал, я сама пошла на площадь. Интересно было увидеть, как революция делается. Получила за это дубинкой по мозгам и по почкам. На улицы вышла молодежь, это была "революция детей" — так ее назвали. Так теперь говорят. А родители наши остались дома. Сидели на кухнях и говорили о том, что мы пошли. Переживали. Им страшно, а у нас нет советских воспоминаний. Мы о коммунистах только в книжках читали, у нас страха не было. В Минске живет два миллиона человек, сколько нас вышло? Тысяч тридцать... А тех, кто смотрел, как мы шли, было больше: стояли на балконах, сигналили из машин, подбадривали: давайте, мол, ребята! Давайте! Всегда больше тех, кто сидит с банкой пива у телевизора. Так вот и все... Пока на улицах только мы, интеллигентные романтики, это не революция..."

"...думаете, что на страхе все держится? На милиции и дубинках? Ошибаетесь. Палач с жертвой может договориться. Это осталось у нас с коммунистических времен. Существует молчаливое согласие. Контракт. Большая сделка. Люди все понимают, но молчат. За это они хотят получать приличную зарплату, купить хотя бы подержанную "Ауди" и отдыхать в Турции. Попробуй заговори с ними о демократии, о правах человека... Китайская грамота! Те, кто жил в советское время, сразу начинают вспоминать: "Наши дети думали, что бананы растут в Москве. А посмотри, что сейчас... Сто сортов колбасы! Какая еще свобода нужна?" Многие и сегодня хотят в Советский Союз, но чтобы колбасы было навалом".

"...а я случайно сюда попала... Оказалась на площади с друзьями за компанию, захотелось потусоваться среди плакатов и шариков. А если честно... мне один парень там понравился. На самом деле я безразличный зритель. Выбросила из головы всякую политику. Блин, надоела эта борьба добра и зла..."

"...пригнали нас в какой-то барак. Ночь стояли на ногах лицом к стенке. Утром: "На колени становись!" Стояли на коленях. Команда: "Встать! Руки вверх!" То руки за голову, то сто приседаний. То стоять на одной ноге... Зачем они это делали? Для чего? Спроси их — не ответят. Им разрешили... они почувствовали власть... Девчонок тошнило, в обморок падали. Первый раз вызвали на допрос, я смеялась следователю в лицо, пока он не сказал: "Я тебя сейчас, детка, оттрахаю во все дырки и брошу в камеру к уголовникам". Я не читала Солженицына, и следователь, думаю, его не читал. Но мы все знали..."

"...мой следователь — образованный человек, окончил тот же университет, что и я. Выяснилось, что мы одни книжки любим: Акунин, Умберто Эко... "Откуда, — говорит он, — ты взялась на мою голову? Я занимался коррупционерами. Милое дело! С ними все понятно. А с вами..." Нехотя он делает свое дело, со стыдом, но делает. Таких тысячи, как он: чиновники, следователи, судьи. Одни бьют, другие врут в газетах, третьи арестовывают, выносят приговоры. Так мало нужно для запуска сталинской машины".

"...в нашей семье хранится старая общая тетрадь. Дед написал для детей и внуков историю своей жизни. Рассказал, как пережил сталинское время. Его посадили в тюрьму и пытали: надевали противогаз на голову и перекрывали кислород. Раздевали и железным прутом или дверной ручкой в анус... Я училась в десятом классе, когда мама дала мне эту тетрадку: "Ты уже взрослая. Должна это знать". А я не понимала — зачем?"

"...если вернутся лагеря, вертухаи найдутся. Да их будет навалом! Одного хорошо помню... Смотрю ему в глаза — нормальный парень, а у него пена изо рта. Как во сне они двигались, в трансе. Молотили налево-направо. Один мужчина упал, они накрыли его щитом и танцевали на нем. Амбалы... под два метра... 80 или 100 в каждом, их откармливают до боевого веса. ОМОН и спецназ — это специальные ребята... как опричники Ивана Грозного... Не хочется думать, что они делают это добровольно, изо всех сил не хочется так думать. Из самых последних сил. Им кушать надо. Пацан... У него за плечами только школа и армия, а он получает больше университетского преподавателя. Потом... это будет, как всегда... это обязательно... Потом они будут говорить, что выполняли приказ, ничего не знали, они ни при чем. Они и сегодня находят тысячу оправданий: "А кто мою семью будет кормить?", "Я давал присягу", "Я же не мог выйти из строя, даже если б хотел". С любым человеком можно это сделать. Во всяком случае, со многими..."

"...мне только двадцать лет. Как жить дальше? Мне кажется, что я выйду в город и буду бояться поднять глаза..."

«...это у вас там революция, а у нас советская власть»

Выпустили нас ночью. Журналисты, друзья — все ждали возле тюрьмы, а нас вывезли в автозаке и разбросали по окраинам города. Меня оставили где-то в Шабанах. Возле каких-то камней, возле новостроек. Реально было страшно. Постояла в растерянности и пошла на огни. Денег нет, мобильник давно разрядился. В кошельке лежала только квитанция, нам всем выдали такие квитанции, чтобы мы оплатили свое содержание в тюрьме. Это моя месячная стипендия... Даже не знаю... Мы с мамой еле перебиваемся с деньгами. Папа умер, когда я училась в шестом классе, мне было 12 лет. Отчим свою зарплату пропивает-прогуливает благополучно. Алкаш. Я его ненавижу, он испортил нам с мамой жизнь. Я постоянно стараюсь подработать: разношу по почтовым ящикам всяческие рекламки, летом фруктами с лотка торгую или мороженым. Шла с этими мыслями... Какие-то собаки бегали... людей нигде не видно... Жутко обрадовалась, когда возле меня остановилось такси. Назвала адрес своего общежития, но говорю: "У меня денег нет". Таксист почему-то сразу догадался: "А-а-а "декабристка" (арестовали нас в декабре). Садись. Уже одну такую подобрал и отвез домой. И чего это вас ночью выпускают?" Вез и учил уму-разуму: "Дурь все это! Дурь! Я в девяносто первом учился в Москве и тоже бегал на демонстрации. Нас было больше, чем вас. Мы победили. Мечтали, что каждый откроет фирму и станет богатым. И — что? При коммунистах я работал инженером, а сейчас баранку кручу. Одних сволочей прогнали, другие пришли. Черные, серые, оранжевые, — все они одинаковые. У нас власть любого человека портит. Я — реалист. Верю только в себя и в свою семью. Пока очередные идиоты устраивают очередную революцию, я вкалываю. В этом месяце надо дочкам на куртки заработать, а в следующем — жене на сапоги. Ты — девчонка красивая. Найди хорошего парня и выходи лучше замуж". Въехали в город. Музыка. Смех. Парочки целуются. Город жил, как будто нас не было.

Я очень хотела поговорить со своим другом. Не могла дождаться. Мы уже три года были вместе. Строили планы. *(Молчит.)* Он обещал мне, что будет на митинге, но не пришел. Я ждала объяснений. Ну вот, явился — не запылился. Прибежал. Девочки оставили нас вдвоем в комнате. Какие объяснения?! Смешно! Я, оказывается, "просто дура", "яркий экземпляр", "наивная революционерка". Он меня предупреждал — забыла? Он меня учил, что нерационально париться о вещах, на которые не можешь повлиять. Есть такая позиция — жить ради других, но ему она не близка, он не хочет умирать на баррикаде. Не его это призвание. У него главная цель — карьера. Он хочет много денег. Дом с бассейном. Надо жить и улыбаться. Сегодня столько возможностей... глаза разбегаются... Можешь путешествовать по миру, офигенные круизы, но они стоят дорого, покупай хоть дворец, но он стоит дорого, можешь заказать в ресторане слонятину и черепаший суп... Только плати за все. Денежки! Денежки! Как учил нас преподаватель физики: "Дорогие студенты! Помните, что деньги решают все, даже дифференцированные уравнения". Суровая правда жизни. *(Молчит.)* Ну, а идеалы? Ничего такого, выходит, нет? Может, вы мне что-нибудь подскажете? Вы же книги пишете... *(Молчит.)* Меня отчислили из института...

Взяла билет домой. В городе я скучаю по своей деревне. Правда, я не знаю, по какой деревне скучаю, наверное, я скучаю по своей "детской" деревне. По той деревне, где папа брал меня с собой, когда доставал из ульев тяжеленные рамки с медом. Сначала он окуривал их дымом, чтобы пчелы улетели и нас не жалили. Маленькая я была смешная... я думала, что пчелы это тоже птички... *(Молчит.)* Люблю ли я деревню сейчас? Живут тут, как раньше, из года в год. Копают лопатой картошку на своих огородах, ползают на коленках. Варят самогон. Вечером трезвого мужика не встретишь, они пьют каждый день. Голосуют за Лукашенко и жалеют о Советском Союзе. О непобедимой Советской армии. В автобусе рядом со мной сел наш сосед. Пьяный. Говорил про политику: "Каждому уроду-демократу я сам бы морду набил. Мало вам дали. Ну честное слово! Стрелять таких надо. У меня б рука не дрогнула. Америка за все платит... Хиллари Клинтон... Но мы народ крепкий. Пережили перестройку, переживем и революцию. Я от одного умного человека слышал, что революцию придумали жиды". Весь автобус его поддерживал: "Не было бы хуже, чем сейчас. Включишь телевизор — всюду бомбят, стреляют".

Вот и дом. Открыла дверь. Мама сидела на кухне и чистила клубни георгин, они подмерзли и загнили в погребе, потому что капризные. Боятся мороза. Я стала помогать. Как в детстве. "Что там у вас в столице? — первый вопрос мамы. — По телевизору показали море людей, все кричали против власти. Божечка милый! Страх! Мы тут боялись, что война начнется: у одних сыновья в ОМОНе служат, у других — студенты, вышли на площадь и кричали. В газетах пишут, что это "террористы" и "бандиты". Наши люди газетам верят. Это у вас там революция, а у нас советская власть". В доме пахло валерьянкой.

Я узнала деревенские новости... За Юркой Шведом, фермером, ночью приехала машина и двое в штатском, как в тридцать седьмом за нашим дедом. Весь дом перерыли. Компьютер забрали. Уволили медсестру Аню Н. — она ездила в Минск на митинг, записалась в оппозиционную партию. У нее ребеночек маленький. Мужик напился и побил: оппозиционерка! А матери ребят, которые служат в минской милиции, хвастаются, что их сыновья большие премии получили. Привезли подарки. *(Молчит.)* Разделили народ на две половины... Я пошла в клуб на танцы, за весь вечер меня никто не пригласил танцевать. Потому что... террористка... Меня боялись...

«...он может превратиться в красный цвет»

Встретились случайно через год в поезде "Москва—Минск". Все уже давно спали, а мы говорили.

— Учусь в Москве. Хожу на московские митинги с друзьями. Клева так! Мне нравятся лица людей, которые я вижу там. Я помню такие лица у нас, когда мы вышли на площадь в Минске, и я не узнавала свой город. Людей не узнавала. Это были другие люди. Скучаю по дому, сильно скучаю по дому.

Сяду в белорусский поезд и никогда не могу уснуть. Полусон... полуявь... То я в тюрьме, то в общежитии, то... Все вспоминается... Мужские и женские голоса...

"...ставили на растяжку, ноги заводили за голову..."

"...бьют, бьют, бьют, бьют...сапогами, ботинками, кроссовками..."

"...ты думаешь, что их учат только прыжкам с парашютом, десантироваться по канату с зависшего вертолета? Их учат по тем же учебникам, что и при Сталине..."

"...в школе нам говорили: "Читайте Бунина, Толстого, эти книги спасают людей". У кого спросить: "Почему ничего этого не передается, а дверная ручка в анус и целлофановый пакет на голову — передается?"

"...им повысят зарплату в два-три раза... Боюсь, они будут стрелять..."

"...в армии я понял, что люблю оружие. Профессорский мальчик, выросший среди книг. Я хочу иметь пистолет. Красивая вещь! За сотни лет его хорошо приспособили к руке. Держать приятно. Мне нравилось бы его доставать, чистить. Смазывать. Люблю этот запах".

"... как ты думаешь, революция будет?"

"...оранжевый — это цвет собачьей мочи на снегу. Но он может превратиться в красный..."

"...мы идем..."

ОБСУДИМ!

«Радуга» и выборы

10 января 2012 года в офисе профсоюза РЭП я проводил презентацию своего проекта внесения изменений в Избирательный кодекс Республики Беларусь. Были приглашены правозащитники, представители независимых СМИ и Дмитрий Усс, который тоже активно занимается этой проблемой. Вход был бесплатный. Никто из приглашенных не пришел.

Прошло уже больше месяца, но никто не проявил к моему проекту никакого интереса, это в то время, когда со страниц независимых газет не сходит вопрос о необходимости внесения изменений в Избирательный кодекс РБ.

Именно поэтому я обратился в редакцию газеты "Народная Воля" с просьбой опубликовать предлагаемые мною изменения в Избирательный кодекс РБ и краткий комментарий к ним. Вызываю на открытую дискуссию всех заинтересованных в изменении нашего избирательного законодательства лиц. Прошу высказывать свое мнение, что в моем проекте хорошо, а что плохо.

Один из самых болезненных моментов в избирательном процессе — это процедура подсчета голосов. И сегодня продолжает быть актуальным сталинский принцип: "Не важно, как проголосуют, важно, как посчитают голоса". Кандидаты в президенты и в депутаты, их доверенные лица, а также независимые наблюдатели постоянно говорят о том, что они не могут видеть содержание избирательных бюллетеней в момент подсчета голосов. Люди, привыкшие мыслить стандартно и рассматривать проблему в одной плоскости, видят единственный выход в том, чтобы было гарантировано присутствие в составе избирательных комиссий представителей оппозиционных кандидатов.

Я же предлагаю нестандартное решение этой проблемы — поменять тип избирательного бюллетеня.

Вместо одного общего бюллетеня ввести индивидуальные бюллетени. Индивидуальный бюллетень — это бюллетень, которым избиратель будет голосовать за одного конкретного кандидата или политическую партию. У каждого кандидата и у каждой политической партии будет свой бюллетень, отличающийся от других хорошо заметными, яркими, характерными для кандидата или партии признаками, такими как цвет бюллетеня, фото кандидата или символика партии на бюллетене, обрамление бюллетеня рамками разного цвета, разноцветными линиями по краям бюллетеня, комбинациями цветов и так далее.

Я считаю, что это не даст возможности недобросовестным членам участковых избирательных комиссий перекладывать бюллетени из стопки одного кандидата в стопку другого, а также признавать бюллетень недействительным.

Процесс подсчета голосов должен происходить так: с одной стороны стола должны стоять члены участковой избирательной комиссии, а с другой — наблюдатели и доверенные лица кандидатов. Поворачиваться спиной к людям, даже с точки зрения этики, мягко говоря, просто неприлично. Это давно уже пора понять нашим невоспитанным членам избирательных комиссий.

Пользуясь индивидуальным бюллетенем, без посторонней помощи сможет проголосовать любой абсолютно неграмотный человек, без труда узнав своего кандидата по фото на бюллетене или нужную ему партию по символике на бюллетене.

Легче будет работать наблюдателям, как местным, так и иностранным.

Для сохранения тайны голосования я предлагаю вкладывать индивидуальные бюллетени в легкоразворачиваемые конверты, типа простой папки для бумаг, с заворачивающимися вовнутрь краями. Главное, чтобы конверт не раскрылся до момента подсчета голосов.

Конверт в моем проекте выполняет 7 функций, в том числе:

1.конверт — это средство для сохранения тайны голосования;

2.по числу конвертов, находящихся в ящике для голосования, определяется число избирателей, принявших участие в голосовании;

3.конверт имеет значение голоса избирателя или участника референдума, означающий "против", если в конверт не был вложен бюллетень — пустой конверт. (Свою методику подсчета голосов я изложу в следующих публикациях.);

4.по цвету конверта можно прямо в конвертах рассортировать избирательные бюллетени по отдельно взятым избирательным округам, после чего вести подсчет голосов уже по конкретному избирательному округу, если на территории избирательного участка находится несколько избирательных округов, при проведении выборов в местные Советы депутатов.

Индивидуальные бюллетени позволяют легко перепроверить подсчет голосов, так как избиратель будет опускать в ящик для голосования только бюллетень за своего кандидата или партию. Остальные бюллетени остаются на руках. Они могут служить этакими контрольными талонами для проверки результатов голосования. Если в протоколе участковой избирательной комиссии будет указано, что одержавший элегантную победу кандидат набрал, к примеру, 80 процентов голосов — это значит, что у избирателей должно остаться не более 20 процентов избирательных бюллетеней за этого кандидата.

Если избиратели не согласны с результатами выборов и соберут более 20 процентов бюллетеней — это уже будет явным доказательством фальсификации выборов.

Как это сделать политически корректно и не нарушая тайны голосования, у меня есть идеи.

Я решил назвать свой проект "Радуга". Во-первых, потому, что в нем будут использованы цветные избирательные бюллетени и цветные конверты. Во-вторых, радуга появляется на небосклоне после дождя с грозой, а после радуги наступает ясная, тихая, хорошая погода.

Если кого-нибудь не оставил равнодушным мой проект, телефон можно узнать в редакции.

Олег Васильевич СКАЧКОВ.

д.Мглё Смолевичского района.

ВАС ЦІКАВІЦЬ...

Роўныя і раўнейшы

У Беларусі як толькі выбары — Аляксандр Лукашэнка не сыходзіць з экранаў тэлевізараў. І нам кажуць, што так і павінна быць, у яго, маўляў, такая праца, кожны крок першай асобы краіны павінен асвятляцца СМІ. Але ж і на Захадзе дзеючыя прэзідэнты, якія вырашылі балатавацца ў другі раз, працуюць. Як там вырашаецца пытанне роўнага доступу кандыдатаў да СМІ?

Ірына Зарэцкая, Гомель.

Прынцып роўнага доступу кандыдатаў да СМІ на Захадзе забяспечваецца вельмі проста. Газеты, радыёстанцыі, тэлевізійныя каналы маюць права які заўгодна час даваць таму ці іншаму прэтэндэнту. Але яго сапернікі ў любы момант маюць права запатрабаваць для сябе столькі ж часу ў эфіры, і СМІ абавязаны гэтае патрабаванне выканаць. Падчас выбараў штабы кандыдатаў адсочваюць кожную хвіліну, якую тое ці іншае СМІ выдзеліла сапернікам, і гарантавана могуць прэтэндаваць на такі ж час у тым жа самым СМІ, у той жа самай праграме.

Іншымі словамі, калі б у нас дзейнічаў аналагічны закон, то гадзіна выступлення Аляксандра Лукашэнкі з дакладам на якім-небудзь Усебеларускім сходзе гарантавала б кожнаму з яго апанентаў па дадатковай гадзіне эфіру. Але, на жаль, у нас толькі прадэкларавана, што кандыдаты маюць роўныя правы. Гарантаваць іх рэалізацыю канкрэтнымі механізмамі закона ў Беларусі не палічылі неабходным. Напэўна, каб заўсёды сярод роўных заставаўся адзін "раўнейшы".

ПРЫТЧА

Усе мы зняволеныя

Сяргей Горбік пераклаў з грэчаскай мовы мудрую прытчу. Прапаную чытачам "Народнай Волі" прачытаць яе і задумацца.

Падчас наведвання Афона адзін зняможаны пілігрым падышоў да іераманаха і папрасіў памаліцца за палітзняволеных сваёй краіны. Пры гэтым ён абавязкова прасіў памянуць па невялікім спісе кожнага з іх. Святар уважліва паглядзеў на яго і адмовіўся выканаць просьбу. Пілігрым разгубіўся: "Чаму, ойча? Вось жа аркуш з імёнамі..."

Святар з сумам растлумачыў: "Мне не хопіць жыцця, каб пералічыць па імёнах УСІХ ЖЫХАРОЎ ТВАЁЙ КРАІНЫ. Бо там, дзе чалавек не мае свабоды, дзе нехта прысвоіў сабе права адзінаасобна вырашаць іхнія лёсы — там зняважаная воля Госпада нашага, і ўсе вы зняволеныя. Проста большасць гэтага яшчэ не разумее".

Даслаў Васіль КОМАР.

Мінск.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Палец усунеш — адкусяць руку

А.Лукашэнка звярнуўся да Расіі з просьбай даць грошы на павышэнне заробкаў нашым ваеннаслужачым.

Шыкуе армія ў Расіі —
Адчула ўрэшце грошай смак!
А нашы Ўзброеныя Сілы
Глытаюць сліны, як жабрак.
Хоць войска наша год каторы
Ахову пільную нясе,
Каб на расійскія прасторы
Не хлынулі ваякі ўсе.
Іх вельмі шмат, такіх ваякаў,
Хто б рускіх з радасцю паскуб:
Андора, Люксембург, Манака
На куш расійскі точаць зуб.
Вайсковец наш не самы горшы...
Хоць ён у нас і мільянер,
Ды ты, Расія, тыя ж грошы,
Як і свайму, плаці цяпер!
Ну што ж, дала Расія згоду:
— Заробкі будуць, як і след.
І тут астатняму народу
Зайздросна стала, не сакрэт.
(Нічога, праўда, не прасілі,
Хто абслугоўваў "Белтрансгаз".
Іх адарыла ўжо Расія,
Калі трубу забрала ў нас).
Найперш "занылі" педагогі
І ўвогуле вучоны люд:
— Мы хутка тут
Працягнем ногі,
Настане нам усім капут.
Зусім нішчымныя зарплаты...
Вазьмі, Расія, пад крыло,
Каб мелі мы даброт багата,
І грошай шмат у нас было.
Мы тут рыхтуем праграмістаў,
Будаўнікоў, рабочы клас...
Яны ж бягуць адсюль са свістам,
І ўсе гарбацяцца на вас.
Не ўперлася Расія рогам:
— У нас жа клопаты адны.
Таму зарплаты й педагогам
Плаціцьмем са сваёй казны.
Затым свой жаласлівы голас
І нашы падалі ўрачы:
— Ды сярод нас таксама голад.
Не грэх, Расія, памагчы.
Мы дбаем, каб былі заўсёды
Здаровымі прызыўнікі,
І ёсць для арміі выгода:
Ці ж вам патрэбны здыхлякі?
На кожным зборы ці вучэнні
Салдаты нашы — будзь здароў!
Расія на забеспячэнне
Ўзяла і нашых дактароў.
Услед шахцёры, хлебаробы
Адразу страцілі спакой:
— Заробак дай, Расія, добры! —
Пайшлі з працягнутай рукой.
Прасіцеляў — амаль лавіна,
За легіёнам легіён.
Здаецца, што ўжо ўся краіна
Пайшла к Расіі на паклон.
Расія пазірала хціва
На той "нішчымніцкі парад"
І ўсім, нарэшце, — проста дзіва! —
Дала даброт і грошай шмат.
Чыноўнікі бягуць таксама:
— І нас, Расія, забяспеч!
Але чамусьці — вось дзе драма! —
Расія іх прагнала прэч...
А ў выніку зусім грашова
Жыве ўжо кожны беларус.
Так пакрыёма, паступова
Самохаць зладзіўся аншлюс.
Як прымакі мы ў "роднай хаце",
Дзяржава згінула сама.
Ні прэзідэнту, ні Палаце
Цяперка месца ў ёй няма...

* * *

Хай прыйдзе кожнаму на памяць
І адкладзецца ў мазжачку:
Камусьці ў рот усунеш палец —
Ён можа адкусіць руку.

ТОЧКИ НАД «І»

А документы говорят иное...

На предновогодней встрече с журналистами А.Г.Лукашенко утверждал, что на территории Беларуси в 1940 году расстрелов офицеров польской армии не производилось. Указанных лиц вывозили для расстрела на территорию России и Украины. Поэтому у Беларуси *нет списка расстрелянных лиц этой категории.*

Не знаю, кто именно готовил такую справку для главы государства. Но назвать таких помощников компетентными язык не поворачивается.

Позволю себе не согласиться с вышеприведенным утверждением на пресс-конференции по следующим причинам. После развала СССР, в начале 1990-х годов, появилась наконец-то возможность заглянуть в архивы советских спецслужб. К тому же был выпущен ряд книг и исследований по этой проблеме.

Так, в сборнике **"Военные архивы России. Выпуск №1"** за 1993 год содержится выписка из протокола заседания Политбюро ЦК ВКП(б) от 5 марта 1940 года *"О польских офицерах, содержащихся в лагерях для военнопленных".* Привожу ее полностью.

"I.Предложить НКВД СССР:

1) дела о находящихся в лагерях для военнопленных 14.700 бывших польских офицерах, чиновниках, помещиках, полицейских, жандармах, осадниках и тюремщиках,

2) а также дела аб арестованных и находящихся в тюрьмах западных областей Украины и Белоруссии в количестве 11.000 человек членах различных контрреволюционных, шпионских и диверсионных организаций, бывших помещиках, фабрикантах, ***бывших польских офицерах,*** *чиновниках и перебежчиках.*

Рассмотреть в особом порядке с применением к ним высшей меры наказания — расстрела.

ІІ.Рассмотрение дел провести без вызова арестованных и без предъявления обвинений, постановления об окончании следствия и дополнительного заключения в следующем порядке:

а) на лиц, находившихся в лагерях для военнопленных, — по справкам, предъявленным Управлением по делам военнопленных НКВД СССР;

б) на лиц, арестованных по справкам из дел, предъявленным НКВД УССР и НКВД БССР.

III.Рассмотрение дел и вынесение решений возложить на тройку в составе товарищей Меркулова, Кобулова и Баштакова (начальник 1-го спецотдела НКВД СССР)".

А теперь ответьте на вопрос: получив такой приказ, чекисты 40-х годов могли себе позволить не отчитываться о его выполнении и вывозить приговоренных к расстрелу в другие республики?

И если есть списки расстрелянных по России и Украине, то их обязаны были сделать и по Белоруссии, так как справки для расстрела составлялись по делам тех, кто находился на территории Белоруссии.

Но и это еще не все. Так, 3 марта 1959 года председатель КГБ СССР А.И.Шелепин в своей докладной на имя Н.С.Хрущева писал, что в 1940 году на основании постановления ЦК ВКП(б) от 5 марта 1940 года (*приведенного мною выше.* — **Авт.**) было расстреляно по решению специальной тройки НКВД СССР *"...21.857 пленных и интернированных офицеров, жандармов, полицейских, осадников, помещиков и т.д. лиц бывшей буржуазной Польши. Из них в Катынском лесу (Смоленская обл.) — 4421 человек, в Старобельском лагере близ Харькова — 3820 человек, в Осташковском лагере (Калининская обл.) — 6311 человек и 7305 человек были расстреляны в других лагерях и тюрьмах Западной Украины и Западной Белоруссии..."*

В этой справке прямо указано одно из мест, где расстреливали, — **"...лагеря и тюрьмы Западной Белоруссии...".** Ни о каких "вывозах" речи не велось.

Более детально можно ознакомиться с этой людоедской политикой в уже опубликованных книгах **"Органы государственной безопасности СССР в Великой Отечественной войне"** (Сборник документов. Т.1. **Накануне.** Книга первая (ноябрь 1938 — декабрь 1940 г.) или **"Репрессии против поляков и польских граждан"** (составитель документов А.Э.Гурьянов, Москва, издательство "Звенья", 1997 год).

Понятно, что справку для руководителя Республики Беларусь готовили люди, не знакомые с документальными материалами в открытых для широкого читателя публикациях. А такие издания можно увидеть на книжных развалах и в Москве, и в городах Беларуси, в том числе у нас в Бресте. У меня, во всяком случае, они есть.

С уважением —

Игорь КАБАЛИК, юрист.

Брест.

РЕЗОНАНС

Хозяев пса — под суд!

Поверьте, что пишу эти строки со слезами на глазах. Как во сне вижу окровавленную ручонку 10-летней Саши Ладычиной, которую из пасти ротвейлера вырвал Александр Шелепнев, за что ему честь, хвала и огромное человеческое спасибо (об этой витебской истории не так давно писала "Народная Воля"). Сашенька перенесла две операции, проведя в больнице больше месяца... Ужасно!

Даже страшно представить, что было бы с ней, если бы помощь запоздала... А как скажется на ней эта история в будущем? Да разве этот трагический случай единичен?..

Многие владельцы бойцовых собак, которых я встречаю и на проспекте газеты "Звязда", и в микрорайоне "Сухарево", открыто пренебрегают цивилизованными нормами их содержания. Выводят собак на прогулку не на коротком поводке и без намордников, причем выгуливают их не в специально отведенных местах, а даже на детских площадках. Неудивительно, что собаки бросаются на людей. Нет должного контроля над ситуацией и со стороны ЖЭСов, милиции. Складывается впечатление, что они до сих пор не решили, кто из них за что отвечает... А мы, простые смертные, живем и ждем, кого покусают следующего... А от укуса собаки можно и умереть!

В истории с Сашей Ладычиной, на мой взгляд, виновные тоже должны быть определены и наказаны. И не мать этой девочки должна обращаться в суд, а туда должны быть направлены материалы следствия. Ведь если бы подобные раны ей нанес человек, то были бы проведены следственные действия и виновные предстали бы перед судом. Так и здесь: за пса перед судом должны отвечать хозяева.

С уважением —

Юрий ЯСИНСКИЙ, ветеран труда и спорта, заслуженный тренер БССР.

З НАТУРЫ

Таўкачы

Тую навіну ў Азярцы прывезла Хрысціна, якая наведвалася да свайго пляменніка, што жыў у Мінску.

Ля калодзежа (яго якраз чысцілі, і на дне вычэрпваў у вядро Лявон) былі дзве жанчыны-азяранкі.

— Ведаеце, бабачкі, каго я стрэла ў Мінску? — пляснула далонямі Хрысця. — Малодшага Таўкача... То ж так дубасіў гумовай палкай адну кабеціну ў гадах, што не вытрымала я. Падбегла, пытаюся: "Ці ты гэта Маркаў сынок?" "А табе што, старая качарга? — вызверыўся на мяне. — Хочаш, і цябе агрэю — доўга памятаць будзеш". "Дык жа, — кажу, — я — Хрысціна. Твайму бацьку Марку сваячка. Можна сказаць, некалі цябе — малога — нават няньчыць даводзілася".

— Ну і што? — падаў голас з дна калодзежа Лявон, які перастаў вышкрэбваць зямлю і прыслухоўваўся да галасоў, што даносіліся зверху.

— А нічога, Лявонка, — нагнулася над бетоннымі колцамі Хрысціна. — "Загадаюць, — кажа, — дык і цябе, цётка, вось гэтаю палкаю агрэю".

— Ай, ай! — закруцілі галовамі жанчыны. — Яны ўсе, Таўкачы, такія бессардэчныя. Маркаў і старэйшы — той, што асушваў тут вакольныя балоты, — не лепшы за гэтага быў.

І праўда. Азяранцы ўспомнілі, як колькі гадоў таму Маркаў старэйшы сынок (як жа, "анжынер"!) спляжыў тут усё наваколле. Расцерабілі бярозкі, што раслі вакол праведзенай канавы, спрамілі рачулку — і знікла, высахла на вачах возера. Мусіць, таму і вёска іхняя, што ўвачавідкі памірае, называлася з-за таго возера Азярцамі. Прыпомнілі жанкі, чаму да Маркі і яго сыноў прыляпілася мянушка "Таўкачы". Казалі: некалі Маркаў дзед хвацка майстраваў да ступаў тыя таўкачы.

— Раблю не на дзень-два. Навечна майструю, — хваліўся ён.

І сапраўды: доўга служылі тыя таўкачы азяранцам... Толькі ці знойдзеш у каго цяпер у клунях тыя ступы і таўкачы да іх? А мянушка прыляпілася, лічы, навечна. Вунь і самы меншы Маркаў сынок, відаць, таўчэ нявінных людзей на той плошчы...

Слова за слова — успомнілі, што і паехаў некалі той у нейкую міліцэйскую школу вопыту набірацца. Нехта з жанчын сказаў, што Марка, калі зімаваў у малодшага, ледзь вясны дачакаўся, каб у Азярцы вярнуцца:

— То не так станеш, то не там чаравікі паставіш.

— Адным словам, таўкач — ён і ёсць таўкач, — падаў зноў голас знізу Лявон. — Давайце, цягніце вядро, кабеткі!

Міхась ДАНІЛЕНКА, ветэран Вялікай Айчыннай вайны.

Гомель.

РЭХА

Яшчэ не позна біць у званы

Узварушыў маю душу поўны глыбокага суму роздум над лёсам роднай мовы прафесара Леаніда Лыча ў публікацыі "Якая Беларусь без беларускай мовы?". І выспела ў мяне задумка: прайсці па людных мясцінах свайго горада, сустрэць землякоў, хто на мае словы-вітанні хаця б адказаў таксама па-наску...

Перш за ўсё зазірнуў у бюлетэнь з вынікамі апошняга перапісу насельніцтва ў Рэспубліцы Беларусь, дзе прыведзены лічбы карыстання грамадзянамі той ці іншай мовай. Знаходжу паказчыкі і па нашым раёне. Аказваецца, з 95.106 жыхароў 85.464 прызналі сябе беларусамі, рускімі — 6 тысяч, украінцамі — 1347, палякамі — 250 чалавек. У самім Слуцку з яго 57 тысячамі жыхароў на рускай мове размаўляюць дома і на працы 49 тысяч. Плюс у раёне такіх 8 тысяч чалавек — кожны трэці! А што застаецца беларускай? Мізер! Многія з тых, хто хоць і назваў беларускую мову роднай, насамрэч размаўляе на "трасянцы", нават настаўнікі вясковых беларускамоўных школ. У горадзе толькі 8,5 тысячы чалавек засведчылі, што дома размаўляюць па-беларуску.

Вырашыў усё ж пашукаць прыхільнікаў беларускасці. Завітаў у раённую цэнтральную бібліятэку. Быў суботні дзень. У вялікай чытальнай зале сядзелі ўсяго тры жанчыны, абкладзеныя падручнікамі. Мусіць, студэнткі-завочніцы. Назваў сябе, сваю прафесію і запытаў у дзвюх, кнігі якога беларускага пісьменніка яны сёлета прачыталі. Субяседніцы паціснулі плячыма і адказалі коратка: "Ни одного, нет время"...

Падымаюся на чацвёрты паверх, у абменніцкі аддзел, дзе захоўваюцца дзясяткі тысяч кніг пісьменнікаў розных эпох, у тым ліку і беларускіх. Ля бар'ера, за якім тры бібліятэкаркі выдаюць і прымаюць кнігі, заўважаю маладую жанчыну, якая толькі што адклала для сябе чатыры тома — усе на рускай мове і незнаёмых мне аўтараў. Зноў пытаюся, кнігу якога беларускага пісьменніка яна сёлета прачытала. "Никаково", — чую адказ.

— А кім вы працуеце, калі не сакрэт? — не адступаюся я.

— Я студентка БДУ, учусь на экономическом факультете, на белорусскую литературу времени нет.

Падышоўшым да таго ж бар'ера тром жанчынам сярэдняга ўзросту, якія набралі па шэсць-восем кніжак фантастыкі і любоўных раманаў замежных аўтараў, задаваць такія пытанні расхацелася. А між тым супрацоўнікі бібліятэкі на двух століках расклалі творы беларускіх класікаў — Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча, Якуба Коласа, Івана Шамякіна, Максіма Танка, а таксама сучасныя творы. Падыходзь — выбірай! Але да выставы мала хто падыходзіць...

Шыбую ў нядзелю на гарадскі рынак, куды на сотнях легкавікоў са свайго і суседняга раёнаў з'язджаюцца не меней пакупнікоў і гандляроў. Іду паўз два доўгія, метраў па сто з гакам, сталы, за якімі стаяць прадаўцы гародніны і садавіны. Большасць — немаладыя жанчыны, гараджанкі і вяскоўкі. На маё пытанне аб цане прадукту амаль ніхто не адказвае па-беларуску, нават знаёмыя вяскоўцы-землякі. Толькі і чуеш: "Купите картофель, разваристый", "Клюква, клюква!", "Свеклу берите, недорого" і гэтак далей. Калі раблю папраўку на роднамоўе, то зазвычай мне адказваюць:

— Забылі мы вашу мову и дети наши. Такое время...

Што тычыцца індывідуальных прадпрымальнікаў, то ў іх мова спрэс руская, "узбагачаная" мацюкамі. Знаёмы случчанін, які ездзіў на сваёй машыне ва ўкраінскі горад Хмяльніцкі, прызнаўся: і праўда, бяспамятныя мы. А там вось амаль усе размаўляюць па-ўкраінску! Ну, а на нашым рынку нават з шапіка, дзе прадаюць дыскі з запісамі песень, на ўсю моц гучыць рускамоўная папса, часам нават блатняцкая.

Як тут выжыць роднай мове, калі ўсе 13 сярэдніх школ, тры каледжы, усе дзіцячыя садкі ў горадзе рускамоўныя! Вось і вынік такой дзяржаўнай палітыкі: беларуская мова ў школах — гэткая сірата, ёй там адводзіцца дзве гадзіны на тыдні (англійскай — тры). Ды і дома ад бацькоў дзеці не чуюць беларускай гаворкі. І наогул мала дзе яе чуюць. Калі ж яны вырастуць, то, можа, і не будуць ужо сябе называць беларусамі...

І ўсё ж выспа беларускасці ў горадзе ёсць! Хоць у гэта не адразу верыш. Уявіце сабе: ва ўсіх 40 маршрутных гарадскіх аўтобусах праз магнітафонны запіс аб'явы і пажаданні пасажырам перадаюцца на беларускай мове! На кожным прыпынку ці ў дарозе, калі гучыць абвестка: "Грамадзяне пасажыры, будзьце ветлівымі, уступайце месца інвалідам, жанчынам з малымі дзецьмі і людзям пажылога ўзросту", — як жа прыемна чуць добрыя словы-парады на матчынай мове! Кандуктар Галіна Мялешка, праўда, размаўляе з пасажырамі па-беларуску пакуль адна...

На жаль, гэта пакуль рэдкія парасткі. У цэлым жа становішча з мовай — катастрафічнае. Але трэба ведаць: як ні супраціўляецца дзяржава ўмацаванню беларускасці, многае залежыць ад кожнага з нас. Нельга не нагадаць слушныя словы Аляксея Каўкі: "Беларусам не нараджаюцца, ім — становяцца". Трэба станавіцца, каб не згінуць, як, да прыкладу, знік з твару зямлі старажытны народ прусаў. Знік разам са знікненнем сваёй мовы. А нам яшчэ не позна біць у званы і рабіць усё, каб жыло матчына слова.

Міхаіл ТЫЧЫНА, сябра ГА "Таварыства беларускай мовы імя Ф.Скарыны".

г.Слуцк.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
13 САКАВІКА 2012 г.

ЧУЛІ?

Варшава — інвестыцыйны лідар

Варшава апынулася на 3-м месцы ў рэйтынгу інвестыцыйных перспектыў рынку нерухомасці. Гэта на восем месцаў вышэй, чым летась. Польскую сталіцу апярэдзілі Стамбул і Мюнхен. Астатнія сталіцы Цэнтральнай Еўропы апынуліся толькі на 14-м (Прага) і 24-м (Будапешт) месцах.

Самі ў адпачынак, а хатнія расліны — у экагатэль

Арыгінальныя экалагічныя праекты ажыццяўляюцца ў Польшчы дзякуючы сродкам Еўрапейскага Саюза. Палякі маюць магчымасць атрымаць фінансавую дапамогу, калі змогуць даказаць, што іх праект патрэбны і мае сэнс. Дзякуючы датацыям ЕС узнікаюць не толькі дарогі ці станцыі па ачыстцы сцёкавых вод, але таксама нетыповыя праекты, напрыклад, экааранжарэя для матылькоў, якія знаходзяцца пад пагрозай знікнення.

А вось прадпрымальнікі з мясцовасці Псары (Ніжнесілезскае ваяводства) могуць пахваліцца выключнай ініцыятывай. Яны пабудавалі агромністы сад, які называецца Зялёным цэнтрам, а ў ім ёсць, між іншым, экагатэль для раслін. На праект яны атрымалі 700 тысяч долараў з ЕС.

„Калі нехта мае праблему і не ведае, што зрабіць з раслінамі падчас выезду на адпачынак, то можа прывезці іх у экагатэль. Тут расліны будуць знаходзіцца пад апекай прафесійных садоўнікаў, якія паклапоцяцца не толькі пра далейшае развіццё раслін, але і ў выпадку патрэбы будуць іх лячыць. Цікава, што за пакінутымі ў гатэлі раслінамі можна сачыць праз інтэрнэт, правяраць, у якім яны стане”, — кажа адзін са стваральнікаў экагатэля.

Зялёны цэнтр таксама прапануе такія паслугі, як праектаванне садоў і пракат раслін.

ЭЎРЫКА!

Робат, які танцуе

Толькі што ў нямецкім Гановеры завяршыўся чарговы кірмаш „СеBIT”. Гэта самая важная і буйная выстава тэхналагічных навінак. Сёлета свае экспанаты паказалі 4200 кампаній з 70 краін.

Што ж новага ўбачылі спецыялісты і наведвальнікі? Штучнае неба, прыладу, якая знішчае ў інтэрнэце непажаданую інфармацыю, робата, які танцуе...

Віртуальнае неба — гэта камплект манітораў, замацаваных на століі. У кожным маніторы змешчаны дыёды, якія свецяцца рознымі колерамі. Можна праграмаваць тысячы камбінацый колераў, якія імітуюць эфект неба, аблокаў, усход і захад сонца. Такую тэхніку можна выкарыстаць у недастаткова асветленых офісных памяшканнях.

Цікавая навінка — прылада, якая шукае ў Сецііве і ліквідуе непажаданую інфармацыю. Яна прызначана, напрыклад, для людзей, якія хочуць надзейна прыбраць раней апублікаваную інфармацыю.

Наведвальнікаў вельмі цікавіў экспанат пра робатаў — гэта тры робаты, створаныя са старых аўтамабільных запчастак, якія сваім знешнім выглядам нагадваюць людзей. Два з іх танцуюць, а трэці — дзіджэй — запускае ім музыку.

Але галоўнае — гэта бяспека ў Сеціве. На выставе прайшлі семінары, “круглыя сталы”, вызначэнне выдатных дасягненняў у галіне. Яе асвятлялі 5 тысяч журналістаў і блогераў.

Антон КРАЎЦЭВІЧ.

КОРОТКО

ООН: в мире остро не хватает питьевой воды

По данным ООН, проблема доступа к водным ресурсам стала настолько болезненной, что требует радикального переосмысления подходов к ее решению. Соответствующий доклад был представлен накануне Всемирного форума по водным ресурсам, который начал свою работу во французском Марселе.

В докладе, в частности, отмечается, что в Азии проживает 60% населения земного шара, которые имеют доступ лишь к трети водных ресурсов планеты. Проблема осложняется изменением климата, увеличением потребности в продуктах питания и средствах гигиены растущего населения планеты.

По оценкам экспертов, к 2050 году потребность в продовольствии вырастет на 70%. Глобальное потребление воды для нужд сельского хозяйства возрастет по меньшей мере на 19% и коснется почти 90% мировых ресурсов пресной воды.

На выборах в Словакии победила оппозиция

Победителем внеочередных парламентских выборов в Словакии стала оппозиционная партия “Направление — социальная демократия” (СМЕР), во главе которой стоит экс-премьер-министр Роберт Фицо. По предварительным данным, за нее проголосовали как минимум 45% избирателей, что дает левоцентристам право занять большинство кресел в парламенте. В ходе предвыборных дискуссий они обещали “взять курс на благополучное государство и оздоровить госбюджет, но не за счет граждан”.

Впервые с обретения Словакией независимости в стране может быть сформировано однопартийное правительство. Предыдущий кабинет развалился в конце прошлого года, не сумев преодолеть разногласия по поводу увеличения финансового стабилизационного фонда ЕС.

Прекращения насилия в Сирии достичь не удалось

Специальный посланник ООН и Лиги арабских государств в Сирии Кофи Аннан покинул эту страну после двухдневных переговоров с президентом Башаром Асадом и другими сирийскими руководителями. Соглашения об условиях прекращения насилия в стране достичь не удалось. Дамаск отказывается от переговоров с оппозицией, поскольку, как заявил Башар Асад, в Сирии действуют “вооруженные террористические группировки”. В свою очередь оппозиция настаивает на отставке Асада как условии мирного урегулирования в стране.

Ценить культурное многообразие

Королева Великобритании и Северной Ирландии Елизавета II обратилась с ежегодным посланием к 54 странам — членам Британского содружества наций. В своем послании Ее Величество призвала жителей всех стран Содружества, которое она возглавляет, ценить и развивать культурное многообразие.

Она сказала, что новые технологии ломают барьеры, давая возможность людям, живущим в разных условиях, видеть, слышать друг друга и делиться опытом.

Талибы грозят местью американцам

Канцлер Германии Ангела Меркель прибыла в понедельник в Афганистан с не объявленным заранее визитом.

На юге Афганистана в провинции Кандагар произошли стихийные протесты против присутствия в стране иностранных войск — после гибели от рук американского военнослужащего 16 мирных афганцев в воскресенье. Афганские талибы пригрозили отомстить американцам за случившееся.

Саркози забросал помидорами сотрудницу полиции

Сын президента Франции Николя Саркози 15-летний Луи Саркози забросал помидорами сотрудницу полиции, дежурившую у Елисейского дворца. Как выяснилось позднее, таким образом развлекались младший сын французского лидера и его приятель.

Президент Саркози лично встретился с объектом нападения и принес ей извинения за недостойное поведение своего отпрыска. А на своей странице в Twitter он написал, что накажет сына, “лишив его в будущем учебном году нового iPad’a”.

У НИХ

Не смеяться, суд идет!

Любопытные истории трудового права

По данным журнала Focus, ежегодно немецкие суды выносят решения по 500 тысячам жалоб, касающихся трудового права. И нередко предмет таких разбирательств да и сами судебные вердикты вызывают улыбку. Вот несколько случаев, рассказанных на сайте “Немецкой волны”, которые уже вошли в историю немецкого трудового права.

Ногти и волосы не красить!

Около года назад земельный суд по трудовым спорам в Кельне принял решение по делу компании, которая занимается проверкой пассажиров и обеспечивает безопасность в аэропорту Кельн-Бонн. Руководство фирмы запрещало женской половине коллектива красить ногти в разные цвета и отращивать их больше, чем на пять миллиметров. А мужчинам не разрешалось носить парики, а также красить волосы в ненатуральные цвета. В дресс-коде были прописаны даже правила о нижнем белье.

Суд постановил, что запрет на длинные ногти правомерен из соображений безопасности. А вот на выбор цвета лака работодатель влиять не вправе, как и на цвет волос мужской половины коллектива, сочли судьи. Запрет носить парики суд назвал дискриминирующим в отношении страдающих от выпадения волос мужчин.

Футбол на работе — нарушение дисциплины? Вовсе нет!

А этот вердикт суда по трудовым спорам во Франкфурте-на-Майне, наверное, особенно порадовал футбольных фанатов. Летом 2010 года продавец одной из франкфуртских компаний установил в зале продаж телевизор, решив, что работа — вовсе не повод пропускать трансляции матчей на чемпионате мира в ЮАР. Да и кто пойдет за покупками, когда решается судьба главных наград мирового первенства, подумал он.

Начальник оказался другого мнения и без всякого предупреждения уволил футбольного фаната. На помощь пришел суд, который встал на сторону сотрудника. Футбол, тем более во время мирового первенства, обладает столь высоким общественным значением, что в данном случае можно признать действия сотрудника “адекватным социальным поведением”, говорится в вердикте. Руководство не имело права немедленно выдворять работника, даже не сделав ему ни одного предупреждения, заявили судьи.

«Виагра» для чиновников: оплачивать или нет?

Дела о “Виагре”, которые уже неоднократно рассматривались в немецких судах, давно заняли прочное место в коллекциях адвокатских анекдотов. Первый вердикт был вынесен в 2002 году высшим административным судом земли Рейнланд-Пфальц. 56-летний чиновник перенес операцию по лечению рака простаты и страдал нарушениями половой функции. Единственным медикаментом, который мог облегчить его страдания, был препарат “Виагра”. Хотя таблетки были прописаны врачами, чиновнику отказали в получении дотации на медикаменты, положенной в таких случаях немецким госслужащим.

Суд тогда решил, что в порядке исключения необходимо оплачивать и средства для повышения потенции, если речь идет о восстановлении функции организма, нарушенной в связи с заболеванием, а не по возрастным причинам. Однако в 2008 году Федеральный административный суд постановил, что “Виагра” и другие средства для повышения потенции не подпадают под правило о дотациях, даже если они прописаны врачом в связи с последствиями онкологических и прочих заболеваний. Эти средства не способны вернуть утерянную вследствие болезни функцию и относятся к категории “модных” медикаментов, которые принимают и здоровые люди.

1,8 цента — не причина для увольнения

В 2009 году 41-летний программист из Нойнкирхена приехал на работу и решил подзарядить аккумулятор своего электророллера прямо в офисе. На следующий день его уволили за кражу электроэнергии. Следует отметить, что приблизительная стоимость украденного электричества составляла 0,018 евро!

Земельный суд по трудовым делам в Хамме встал на сторону сотрудника. Он за все 19 лет работы в этой компании еще ни разу ни в чем серьезном не провинился, говорится в решении суда. Кроме того, более ничтожную сумму ущерба для фирмы сложно себе представить: 1,8 цента — не причина для увольнения, сочли судьи.

«Дело Эммели»

В 2009 году 58-летняя работница дома престарелых в Констанце забрала домой остатки обеда — шесть пельменей. За этот проступок она была немедленно уволена. Решение руководства суд признал правомерным. Он учел аргументы работодателя, что для него речь шла не о стоимости украденного, а о потере доверия. Правда, в 2010 году дело получило благоприятный исход. Во время слушаний, начавшихся после подачи апелляции, стороны договорились о выплате компенсации и прекращении судебной тяжбы.

Похожие разбирательства в немецкой судебной практике уже стали притчей во языцех. Одним из самых знаменитых стало “дело Эммели”. Эммели — это прозвище берлинской кассирши, которая работала в одном из берлинских филиалов сети супермаркетов. Она взяла потерянные кем-то чеки за сданную тару на сумму 1,30 евро и была уволена. Суды первой и второй инстанций решили дело в пользу работодателя: несмотря на ничтожные масштабы воровства, было потеряно доверие к сотруднице.

Однако Федеральный суд по трудовым спорам признал решение об увольнении недействительным. Доверие к сотруднице со стажем в 31 год не могло быть полностью утрачено после одного случая, тем более что ущерб от ее действий был ничтожен. Сейчас Эммели снова работает за кассой.

Медбрат хотел подрабатывать на похоронах

Только представьте себе ситуацию: вы навещаете пожилую родственницу в больнице и знакомитесь там с приятным медбратом, который делает ей уколы. Но болезнь, к сожалению, оказывается сильнее, и через несколько недель вам приходится организовывать похороны. И кого вы встречаете в похоронном агентстве? Того самого медбрата. Может ли сотрудник больницы заниматься такой подработкой?

Нет, счел Федеральный суд по трудовым спорам. Работа медбрата, которая заключается в спасении жизни, несовместима с деятельностью агента похоронного бюро, решили судьи. Тем самым они отклонили иск сотрудника клиники к работодателю, который не разрешил ему заниматься побочной деятельностью по организации похорон.

Акция по спасению лягушки

Ну а в этом деле до суда не дошло. В апреле 2009 года 46-летняя сотрудница транспортного предприятия в Баварии остановила свой автобус, чтобы спасти лягушку на дороге. Как оказалось позже, не все пассажиры в этой ситуации прониклись сочувствием к бедному животному, и кто-то пожаловался на водителя из-за опоздания.

Руководство предприятия сообщило сотруднице, что ее задачей является обслуживание пассажиров, а не охрана животных, и временно отстранило ее от работы. Дело получило широкую огласку в прессе, и на транспортную компанию обрушилась волна возмущения и негодования — как защитников животных, так и просто сердобольных граждан. Руководству предприятия пришлось допустить женщину к работе.

Ольга ДЕМИДОВА.

ГЛАЗАМИ ОЧЕВИДЦА

Выборы в России. Как это было...

Вот и завершился в России достаточно длительный предвыборный марафон. Действующая власть в Российской Федерации в очередной раз получила поддержку большинства населения страны. И если парламентская кампания оставила кое-где не совсем убедительные доказательства легитимности результатов, то президентская практически не вызвала никаких сомнений в честности результатов голосования. Победа В.В.Путина безусловна.

Как и парламентскую избирательную кампанию, так и президентскую мне удалось наблюдать изнутри, непосредственно в российской глубинке, а именно в Ханты-Мансийском автономном округе. Поддержка избирателями Владимира Путина оказалась значительна выше электоральной поддержки политической партии “Единая Россия”, лидером которой он является. И если партия на декабрьских выборах в ХМАО получила порядка 41% голосов избирателей, то результат ВВП оказался на уровне чуть более 66%.

Доверие к Путину у населения России сохраняется на достаточно высоком уровне. Не мудрено. За последние десять лет произошли значительные изменения в стране. Уровень доходов россиян значительно увеличился. Государство рассчиталось с внешними долгами и на сегодняшний день само является кредитором ряда стран, в том числе и Беларуси. По всей стране развернулись грандиозные стройки. Возводятся мосты и дороги, прокладываются новые железнодорожные трассы. Ударными темпами возводится жилье, действует программа переселения из ветхого жилья в капитальное. В большом количестве возводятся детские сады, больницы, спортивные и другие социальные объекты. Работают программы помощи неимущим. Для тех, у кого низкие доходы, действуют значительные скидки на коммунальные платежи, выделяется раз в год помощь по воспитанию детей, превышающая сумму, эквивалентную 1000 долларам США, и это не считая материнского капитала, выделяемого по факту рождения ребенка, который эквивалентен сумме более 8000 долларов США. В России в последнее время значительно увеличилась рождаемость.

Существуют в ряде регионов и другие социальные выплаты, такие как, например: в Ханты-Мансийском автономном округе семьям, прожившим в браке 50 лет, окружное правительство выделяет сумму, эквивалентную примерно 1800 долларам США. Есть определенная стабильность в стране, есть повышение благосостояния, поэтому и сохраняется высокое доверие к Владимиру Путину.

Выборы в Российской Федерации прошли на высоком уровне прозрачности и открытости, и результаты практически не вызывают сомнения. Конечно, Беларуси до таких стандартов еще очень далеко, и при этом руководстве они не достижимы. В России все без исключения политические партии имеют возможность иметь своих представителей в избирательных комиссиях разного уровня. В Беларуси же диаметрально противоположные возможности у политических партий: как правило, в участковые комиссии оппозиционных представителей не включают (вероятно, есть что скрывать?). Всем наблюдателям при их желании предоставлялся для лицезрения каждый бюллетень. По результатам выборов наблюдателям выдавалась копия протокола, заверенная подписями всех членов комиссии и печатью. 95% избирательных участков по всей огромной стране были оборудованы веб-камерами. И каждый желающий мог проследить ход голосования, более того, на каждом избирательном участке к веб-камере подносился итоговый протокол, чтоб не возникало сомнений, что результаты протоколов на одном участке могут разниться. Практически все участки были оборудованы прозрачными урнами.

На российских телеканалах можно было лицезреть на протяжении всей избирательной кампании всех кандидатов в президенты, а также большое количество различных представителей кандидатов. Это и новостные передачи, и всевозможные дебаты, и различные ток-шоу. Уровень критичности в выступлениях российских оппозиционных политиков значительно превосходит белорусский. И заметьте, после выборов альтернативные кандидаты не полируют тюремные нары. Никто не мешал оппонентам раздавать всевозможную предвыборную агитационную продукцию и проводить массовые мероприятия на улицах и площадях городов. Настоящий разгул демократии в России. Сомневаюсь, что когда-либо при правлении Александра Лукашенко в Беларуси пройдут выборы любого уровня с такой степенью открытости. Такая открытость вызывает опасения у главного политика страны, и эти опасения, вероятно, не беспочвенны.

Александр ЦЫНКЕВИЧ, собственный корреспондент “Народной Воли”.

Ханты-Мансийск.

В Хомсе найдены тела женщин и детей

В сирийском городе Хомс найдены тела 21 женщины и 26 детей. Оппозиция обвиняет в их убийстве военных, подконтрольных режиму Башара Асада. Официальные СМИ утверждают, что их убили террористы.

Европейские активисты против «мирного атома»

В годовщину трагических событий на японской АЭС “Фукусима” десятки тысяч противников атомной энергии по всему миру вспомнили жертв аварии и провели акции протеста.

В Германии они прошли под лозунгом: “Фукусима нас предупреждает: станции надо закрыть немедленно”. Здесь акции стали самыми многочисленными.

Маршем против использования мирного атома прошли и жители Брюсселя. Участники манифестации уверены, что общество вполне может обходиться альтернативными источниками получения энергии.

Во Франции активисты в память о жертвах японской аварии выстроили живую цепь. Она растянулась на 230 километров от Лиона до Авиньона — именно здесь сконцентрировано наибольшее число французских АЕС, что вызывает беспокойство не только экологов, но и простых жителей.

ЛЮБОПЫТНО

Швейцарцы отказались продлить себе отпуск

В Швейцарии в воскресенье 11 марта прошел референдум, на котором граждане страны проголосовали против увеличения оплачиваемого отпуска с четырех недель в год до шести.

Как сообщает Би-Би-Си, две трети граждан высказались против увеличения отпуска. Подавляющее количество голосов “против” инициатива получила во всех 26 кантонах (административных округах) страны.

Швейцарцы приняли во внимание предупреждения правительства о том, что увеличение отпускных дней приведет к росту издержек работодателей и создаст дополнительные риски для национальной экономики.

С инициативой референдума выступили профсоюзы: они приводили статистику, согласно которой производительность труда в Швейцарии за последние 15 лет выросла в среднем на 20%, тогда как средний уровень зарплат поднялся всего на 4%.

Президент профсоюза Travail Suisse Мартин Флюгель говорил, объясняя свою инициативу, что треть населения страны страдает от стрессов, это негативно сказывается и на здоровье, и на объеме страховых выплат. В год стрессы обходятся Швейцарии в 10 млрд франков (8,3 млрд евро). Флюгель просил соотечественников бережнее относиться к своему здоровью и не перенапрягаться.

Февральский опрос радиостанции SRG показал, что 63% респондентов не хотят отдыхать больше положенного. Значительная часть опрошенных призналась, что им некогда использовать и то, что им положено. *“Для многих дополнительный отпуск — просто катастрофа. В нас глубоко засел кальвинистский дух, который мешает нам радоваться положенному на бумаге отдыху. Для нас работа — это не просто деньги, безопасность или социальная интеграция. Работа делает нас полезными”,* — объяснил немецкой газете Die Welt базельский социолог Уэли Мэдер.

Согласно статистике, швейцарцы — одни из самых работящих в Европе. В среднем гражданин конфедерации проводит на работе 45 часов в неделю. Для сравнения: немец — 41 час, француз — 38 часов, приводит данные BFM.ru. При этом по числу положенных дней отпуска Швейцария (с 29 днями) находится в самом низу таблицы. Меньше отдыхают лишь в Нидерландах (28 дней). Для сравнения: гражданам Литвы и Бразилии положен 41 день отпуска, Канады — всего 19.

СЕКРЕТЫ КРАСОТЫ

Татьяна БАРАШКОВА, косметолог:

«В сорок лет мы имеем то лицо, которое заслуживаем...»

О тайнах красоты “Народная Воля” побеседовала с чемпионкой Беларуси по прикладной эстетике, лауреатом Международного конкурса по косметологии и эстетике “Невские Берега” Татьяной Барашковой.

На конкурсе “Невские Берега”, который недавно прошел в Санкт-Петербурге, **Татьяна Барашкова** выступала в номинации “Профессионалы. Уход за кожей лица” и с успехом обошла соперниц из России, Украины, Швеции, Финляндии, Латвии, Литвы, Азербайджана. Но долго почивать на лаврах Татьяна не собирается. Летом ее ждет очередное соревнование — киевский чемпионат “Жемчужина мастерства”. Кроме того, впереди поездки на конкурсы в страны Балтии и Польшу.

— Меня всегда привлекал массаж, — *рассказала “Народной Воле” Татьяна Барашкова.* — Им я заинтересовалась еще во время учебы в медуниверситете. После вуза закончила специальные курсы по косметологии в Санкт-Петербурге. Работала в белорусском Центре красоты и здоровья, а сейчас тружусь в Центре аппаратной косметологии в Гродно. Здесь я могу творчески реализоваться.

— Вы сами придумываете комплексы косметических процедур?

— Чемпионаты Беларуси и России я выиграла с авторской методикой. Это массаж, который основан на глубокой проработке мышц. Он несет не только косметологическую нагрузку. В возрасте мимические морщины образуются из-за спазма мускулатуры. Каждое лицо из-за этого приобретает свою индивидуальную мимику. Говорят, что в двадцать лет мы имеем лицо, которое создал Бог, в тридцать — то, что создали мы сами, а в сорок — которое мы заслужили...

Все привычные эмоции оставляют неизгладимый след на наших лицах. Более явный след — от негативных чувств. Положительные эмоции, напротив, помогают расслаблять мышцы лица.

Я помогаю тонизировать мышцы, чтобы избавиться от морщин. Стараюсь снять груз прожитых лет. Мой массаж дает не только прекрасный косметологический, но и эмоциональный эффект. Стараюсь изучать и психотерапию.

— Не боитесь экспериментов, ведь ваша сфера близка к медицине?

— У меня высшее медицинское образование. Во всех своих экспериментах я опираюсь исключительно на знания. Кроме того, очень важно понимать, что ты делаешь. Косметологи, как и врачи, руководствуются принципом “не навреди”.

— Ваши знания, опыт и умения наверняка были бы востребованы и в Минске, и за рубежом... Кстати, там услуги косметолога стоят очень дорого.

— Когда я слышу отзывы своих клиентов о заграничных spa-центрах, то прежде всего думаю о том, как создать что-то подобное у нас. Все, о чем они рассказывают, я стараюсь воплотить в жизнь в стенах своего кабинета. И мне это удается. Возможно, когда-нибудь у меня будет свой салон...

— Посоветуйте, как выбрать косметолога? Какая косметика лучше?

— Дело в том, что в Беларуси не выпускают профессиональную косметику, приходится пользоваться иностранной. Как только появится что-то отечественное — обязательно сразу попробуем.

Что касается выбора косметолога, то нужно найти своего специалиста. Важно поинтересоваться, где косметолог учился, какие курсы проходил. Но все равно универсальных советов нет — все индивидуально. Важно, чтобы вы могли доверять косметологу, испытывали к нему симпатию.

В ТЕМУ

Весна — самое время позаботиться о коже

Чтобы пора оживления природы не оказалась временем “засухи” для вашего лица, нужно больше пить, меньше есть и хорошо спать.

Любой профессиональный косметолог скажет, что рекомендовать определенный уход за кожей можно только после общения с клиентом. Однако есть пара универсальных советов, которые подойдут большинству женщин.

Зимой наша кожа страдает от обезвоживания. Пейте воду, натуральные соки и зеленый чай. Дневная норма потребления жидкости — около двух литров.

Нехватка витаминов может спровоцировать такие неприятности, как повышенная раздражительность кожи, угри и сыпь. Ешьте больше фруктов и овощей и не забывайте о продуктах, богатых жирными кислотами, — рыбе и морепродуктах. Витаминами А и В богаты яйца и печенка. Не забывайте и об оливковом масле — это прекрасный источник витаминов и антиоксидантов.

Иногда специалисты советуют заменить привычную воду для умывания кипяченой с травяными настоями. Кроме того, кожу укрепит посещение бань. А вот от интенсивного пилинга и жестких скрабов пока лучше отказаться.

Мария МАЛЕВИЧ.

НУ И НУ!

Город, которым пугают людей

В Минске во время гастролей Александра Малинина был задержан контрабасист из его коллектива музыкантов. Причиной стала пара фотографий, которые музыкант сделал в метро на свою “мыльницу”.

“Нарушителя” тут же отвели в отделение и учинили допрос. Интересовались, что он хотел снять, зачем, с какими намерениями.

В допросе участвовали не только сотрудники милиции, но и высокопоставленные сотрудники КГБ. “Еле отбили его из рук властей и успели вернуть в лоно родной артистической семьи до начала концерта”, — сообщает сайт malinin.ru.

Музыкант пообещал больше не брать в руки фотоаппарат во время всего пребывания на территории Беларуси.

ТАКОЕ ЖЫЦЦЁ

Бойка ў дзіцячым садзіку

У Баранавічах нецвярозы тата ўчыніў бойку ў дзіцячым садзіку.

37-гадовы мужчына, знаходзячыся на моцным падпітку, прыйшоў забіраць сына з дзіцячага садзіка. Аднак выхавацельніца, убачыўшы стан мужчыны, наадрэз адмовілася аддаваць яму дзіця. Звязацца з мамай хлопчыка ёй не ўдалося, і яна выклікала міліцыю. У дзіцячы садзік прыехала супрацоўніца інспекцыі па справах непаўналетніх. Мужчына ўчыніў скандал і некалькі разоў стукнуў інспектара кулаком у твар. Ёй спатрэбілася шпіталізацыя.

На гора-тату ўжо заведзена крымінальная справа. Высветлілася, што ён часцяком злоўжывае спіртным. Зараз вырашаецца пытанне аб пазбаўленні задзіракі бацькоўскіх правоў.

С МОЕЙ КОЛОКОЛЬНИ

Елена МОЛОЧКО

Налетчицы,

или Почему церковь оказалась втянута в политическую борьбу

Участницы панк-группы “Pussy Riot”, которые безумно корчились, стоя спиной к алтарю в храме Христа Спасителя в Москве, заставили своей акцией, думаю, содрогнуться весь православный люд, к которому причисляет себя и большинство белорусов. И сим “перфомансом”, по-моему, сыграли кандидату в президенты Путину на руку в его предвыборной борьбе. Потому что если такие кощунственные выходки называются свободой, борьбой за свободу и честные выборы, то, понятно, что от ее адептов надо держаться подальше.

Даже в борьбе за демократию должен быть предел. А если ничего не свято, а напротив, с грязным ртом и ногами на стол, да в тарелку, да еще с гиканьем и свистом, то кто же вы после этого? Никакие не артисты, не клоуны. Клоуны — люди умудренные. Они смехом учат. Юродивые и того более — они избранные: чтобы иметь право правду в глаза говорить, они большие невзгоды терпят. А сытые Пусси — циники. Намеренно оскорбляют. Вы, Пусси, налетчицы, моральные террористки. И вашим организаторам, заказчикам доверить власть и страну? Бр-р-р...

К нам в Минск как-то залетали их “сестры по оружию” — воинствующие феминистки из Украины. Они, помнится, разделись у здания КГБ — тоже зрелище, на мой вкус, нелицеприятное. “Все средства хороши” — это, знаете ли, сомнительный девиз в борьбе за счастье народное. Но, по крайней мере, КГБ со своей историей, полной крови и слез, заслужило это унижение.

Храм Христа Спасителя в Москве, к которому совсем недавно православные стояли дни и ночи напролет в очереди, чтобы зайти и поклониться мощам, святыням, унижения не заслужил. Но тогда почему церковь оказалась втянута в политическую борьбу, в предвыборную кампанию? Наверное, потому, что, как ни прискорбно, ее иерархи сами слишком близко подошли к политической власти. Иногда кажется, что они почти срослись друг с другом. В Беларуси владыка и президент, власть духовная и политическая, часто вообще выступают тандемом: награждают друг друга званиями, ценными подарками, вместе проводят торжественные мероприятия, раздают общие премии. А политические спичи президента перед алтарем на Пасху? Шок! Только очевидная духовная неграмотность, отчужденность от религии может извинить нашего лидера, который не видит разницы между амвоном и трибуной, между праздником религиозным, полным великой тайны, и светским, агитационным, где все на потребу “нижнего этажа”, как называется это у психологов. Не веруешь, не ведаешь — не приходи, это будет честно. А грубая самоуверенность, вседозволенность оскорбляет паству. Все-таки кесарю — кесарево, и хотелось бы, чтобы президент сам, своим поведением показывал границы своей власти, демонстрировал уважение к законам неписаным.

Но политики и писаные-то законы нарушают без предела. И как продолжение — вот вам к праздничку грязные танцы у алтаря.

Теперь ведьмочки (ну не девушки же!) сидят в околотке, им грозит наказание до нескольких лет тюрьмы. И тут же медиапространство аж затряслось от сочувствия: да виноваты ли Пусси?.. Да надо ли “проказниц” наказывать?

Вот где дьявольщина: чуть агрессорам захочешь дать отпор — они сразу превращаются в овечек и требуют к себе христианского, благодатного, никак не меньше, снисхождения!

Не люблю демагогию и изворотливость. Играя словами и рифмами, интеллектуалы все умеют поставить с ног на голову: истово защищая участниц “панк-молебна”, они уже называют их “думающей молодежью” и, извините, блеют про произвол правоохранительных органов и фашистскую провокацию. В общем, сеанс общественного гипноза начался.

А я вот думаю о будущем молодых “чертовок”-Пусси. Даже если они отделаются двухмесячным содержанием под стражей, жизнь их поломана. При такой распущенности они довольно скоро постареют и не смогут выполнять свои трюки: залезать на крыши троллейбусов и заниматься групповым сексом в биологическом музее имени Тимирязева. И страшно мне за их жизни, и жалко их родителей, семьи. Жалко их младенцев-детей, которых они таскают на акции. Какое бы решение ни вынес суд, на самом деле наказаны Пусси будут очень строго. Судьбой. Атеист вы или человек верующий, но вряд ли станете спорить, что мирозданье наше устроено в строгом порядке и зависимости: петелька за петельку, звено за звеном.

Конечно, можно бросить вызов чему угодно: традициям, святыням, устоям. Но тогда не обессудьте, что реакция на ваш вызов будет зеркальной силы. Это надо бы помнить и президентам. Тем более, уж сколько раз наши предки проверяли сей порядок на своем опыте, а если точнее — на своей собственной шкуре.

КНІГАРНЯ

Беларусы менш адукаваныя, чым трыста год таму?

Галоўныя “кніжнікі” краіны далі “Народнай Волі” некалькі парад, што і як чытаць, каб быць адукаваным чалавекам.

Чаго чакаць ад пакалення без кніжкі?

Толькі лянівы не кажа сёння пра заняпад чытання. Вінавацяць чамусьці агульны прагрэс. Маўляў, электроніка хутка выцісне з нашага жыцця старую добрую кнігу. Але ці справядлівая гэтая выснова? Заўважце, у самай буйной расійскай кампаніі з легальным кантэнтам “Литрес” каля 60.000 найменняў электронных кніг. У буйнога класічнага выдавецтва — 150.000 найменняў папяровых. Дык ці ёсць агонь, ад якога пайшоў дым?

“Чытанне — гэта не проста ўменне ўспрымаць друкаванае слова на любым носьбіце, — зазначыла першы намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі па абслугоўванні карыстальнікаў і ідэалогіі **Алена Даўгаполава**. — *База даных ці электронная бібліятэка — не важна. Існуе некалькі асноўных крытэрыяў, якія разам могуць стаць паказчыкамі чалавека чытаючага. Першы і галоўны складнік — жаданне чытаць. Другі складнік — уменне арыентавацца ў крыніцах. Трэці — уменне выбраць тое, што патрэбна, успрымаць інфармацыю разнастайных узроўняў і цяжкасці”.*

Спецыялісты падкрэсліваюць тлустай лініяй: усе гэтыя складнікі аднолькава важныя. Калі не сфарміраваць з маленства гэты комплекс уменняў, то дарослы чалавек не будзе чытаць.

“Чым страшна нечытаючае пакаленне? — працягвае Алена Ерамееўна. — *Не будзе таго сацыяльнага асяроддзя, якое забяспечыць росквіт нашага грамадства. Толькі адукаваны чалавек, які можа ўспрымаць новую інфармацыю на падмурку старой, здольны займацца важнай інтэлектуальнай працай”.*

Бібліятэчная глабалізацыя

Як вядома, 2012 год аб’яўлены ў Беларусі Годам кнігі. Людзі, што працуюць у Централізаванай сістэме дзяржаўных грамадскіх бібліятэк Мінска, адзначаюць, што для іх кожны дзень — дзень кнігі.

Дарэчы, у Мінску з 2006 года адкрыліся тры новыя бібліятэкі. Нехта скажа, што гэта вельмі мала, але, паводле слоў спецыялістаў, гэта хутчэй пазітыўная тэндэнцыя. Тым больш што жыхары сталіцы даволі актыўна карыстаюцца паслугамі бібліятэк. Пры гэтым колькасць і разнастайнасць кніг у рэгіёнах і ў сталіцы прыкладна аднолькавыя.

“На камплектаванне фондаў бібліятэк сёння выдаткоўваюцца значныя сродкі, — патлумачыла Алена Віктараўна. — *На гэта ідуць 10—15% ад выдаткаў установы. Такое размеркаванне дазваляе нам паступова абнаўляць фонды бібліятэк. Сёння 50% фондаў грамадскіх і дзіцячых бібліятэк — кнігі і дакументы, выданыя ў апошнія 10 гадоў. Безумоўна, да сусветных стандартаў нам далёка, але працэс пазітыўны”.*

Вітаем крытыку!

Між іншым, чытаюць людзі даволі многа. Хочаш не хочаш, а прабяжышся вачыма па стужцы навін у інтэрнэце, зазірнеш у газету ці часопіс на шляху на працу і дадому. Дадайце рэкламныя брашуры, аб’явы і тысячы іншых паведамленняў... Вось і атрымліваецца, што сёння нам не хапае не проста чытання, а так званага **крытычнага чытання**.

“Сучасны чалавек у пэўным сэнсе слова менш адукаваны, чым яго продак у XVII стагоддзі, — заўважыў дырэктар Фундаментальнай бібліятэкі Белдзяржуніверсітэта **Пётр Лапо**. — *Некаторыя сімвалы, якія вольна чыталіся тры стагоддзі таму любым чалавекам, сёння незнаёмыя большасці. Людзі былі непісьменнымі, але арыентаваліся ў свеце мастацтва па тых сімвалах. Так сёння і кніга — сродак камунікацыі, магчымасць паразмаўляць з людзьмі, якіх ніколі не сустрэнеш”.*

Марыя МАЛЕВІЧ.

БЛІЦ

Што чытаюць бібліятэкары?

Алена Даўгаполава, першы намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі па абслугоўванні карыстальнікаў і ідэалогіі:

— Безумоўна, больш за ўсё я трачу часу на прафесійнае чытанне. Калі казаць пра чытанне ў вольны час, то толькі скончыла перачытваць раман Уладзіміра Караткевіча “Каласы пад сярпом тваім”. З замежнай класікі нядаўна перачытала Джэйн Осцін. У рэшце рэшт, у кожнага свае чытацкія прыярытэты.

Пётр Лапо, дырэктар Фундаментальнай бібліятэкі Белдзяржуніверсітэта:

— Зараз я рыхтуюся да адказнай працы і чытаю вельмі шмат літаратуры. Перабіраю мноства аўтараў, таму мне цяжка выцягнуць з памяці кагосьці аднаго.

Калі казаць пра мастацкую літаратуру, то гэта перш за ўсё тыя вершы, што сам сабе пракручваеш у галаве ў хвіліны лірычнага настрою. Мой любімы пісьменнік — Мілан Кундэра. Ён казаў, што еўрапейскі раман з’яўляецца інструментам для даследавання душы. На жаль, мне ў апошні час не трапляліся кнігі, да якіх я мог бы аднесці словы любімага аўтара...

Вадзім Шчэрбіч, кіраўнік упраўлення ўстаноў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры:

— Зараз даводзіцца падрыхтоўваць шмат мерапрыемстваў, звязаных з юбілеямі нашых класікаў Янкі Купалы і Якуба Коласа. Таму перачытваю іх творы, каб трохі ўзнавіць у памяці.

Алена Кубышкіна, дырэктар ДУ “Цэнтралізаваная сістэма дзяржаўных грамадскіх бібліятэк Мінска”:

— З прафесійнага чытаю Матульскага “З мінулага ў будучыню. Бібліятэка Беларусі”. А для сябе — Мюрыеля Барберы “Элегантнасць вожыка”.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Смачна есці!

У Мінску прэзентавалі энцыклапедыю беларускай кухні “Смачна есці”.

“Гэтае выданне адметнае тым, што ў прыведзеных рэцэптах у асноўным традыцыйныя беларускія прадукты — буракі, бульба, морква, агуркі, капуста, мяса, — распавяла навуковы рэдактар рэдакцыі “Літаратура і мастацтва” выдавецтва “Беларуская энцыклапедыя імя Петруся Броўкі” ***Кацярына Лабецкая***. — *Кніга ўключае ў сябе два раздзелы: у першым прыведзены рэцэпты старадаўняй беларускай кухні, у другім — сучаснай. У абодвух раздзелах ёсць частка, прысвечаная посным стравам. Любая гаспадыня з дапамогай гэтай кнігі можа выбраць стравы, якія яна зможа дазволіць сабе па кошце прадуктаў”.*

Паводле яе слоў, рэцэпты для кнігі збіраліся самымі рознымі спосабамі. “*У нашым выдавецтве працуе шмат жанчын. У іх ёсць бабулі, прабабулі, і ўсе яны збіралі рэцэпты. Таксама рэцэпты шукалі ў гістарычнай літаратуры, раіліся з доктарам гістарычных навук, аўтарам кнігі „Наша страва” Алесем Белым, які складаў прадмову. Сучасныя стравы бралі з папулярных жаночых часопісаў”*, — сказала прадстаўнік выдавецтва.

Книгу выдалі на рускай мове — *“каб папулярызаваць беларускую кухню не толькі ў Беларусі, але і ў Літве, Польшчы, Расіі”.* Аднак Лабецкая не выключае перавыдання энцыклапедыі беларускай кухні на беларускай мове.

АНТЫРЭКЛАМА

Чарговы фінт джазавай «легенды»

У студзені на старонках “Народнай Волі” я ўжо пісаў пра не зусім інтэлігентныя дзеянні арганізатараў мінскага джаз-клуба на чале з “заснавальнікам джазавага жыцця ў краіне” **Яўгенам Уладзіміравым**. Публікацыя выклікала бурнае абмеркаванне, мноства каментарыяў — прычым не толькі на сайце газеты. Здавалася б, прыведзеныя і неабвергнутыя пазней шматлікія факты падману публікі з боку джаз-клуба павінны былі ўспрыняцца як пэўнае папярэджанне, закліканае спыніць некарэктныя захады сп.Уладзімірава. Ажно не! Чарговы інцыдэнт меў месца з нагоды прыезду ў Мінск польскага джаз-квінтэта **Томека Грохата**, які выступаў, згодна з планамі Польскага інстытута ў Мінску, у рамках філарманічнага цыкла “Джазавыя вечары ў філармоніі”.

Незадоўга да гэтага канцэрта, 2 сакавіка, на сайце джаз-клуба з’явіўся анонс, які запрашаў на выступленне польскіх музыкантаў 3 сакавіка. Здавалася б, што тут такога нязвыклага? Любы музыкант, які выпраўляецца некуды на гастролі, зацікаўлены ў тым, каб выступіць як мага больш. І ў такой сітуацыі клубны канцэрт квінтэта Грохата не выклікаў бы ніякіх пярэчанняў, калі б не пара нюансаў.

Нюанс першы. Нават калі ўлічыць, што перамовы аб дадатковым канцэрце сп.Уладзіміраў пачаў з менеджарам польскай групы, як сцвярджаецца на сайце джаз-клуба, яшчэ 20 кастрычніка мінулага года, было аж зашмат часу, каб узгадніць усе пытанні з Польскім інстытутам, які ўзяў на сябе ўсе выдаткі, звязаныя з прыездам і пражываннем музыкантаў. Дарэчы, мяркуючы па ўсім, у канцы кастрычніка самі польскія музыкі наўрад ці яшчэ ведалі пра канцэрт у Беларускай філармоніі...

Нюанс другі. Сп.Уладзіміраў за спінай Польскага інстытута вёў перамовы з прадстаўніком джаз-групы, яўна разлічваючы на тое, каб зарабіць на ўласным канцэрце, уклаўшы ў тое мінімум сродкаў. Прынамсі, аніякіх захадаў для таго, каб увайсці ў долю з Польскім інстытутам, ён не зрабіў. Затое не пасаромеўся анансаваць на сайце ўласны канцэрт як мерапрыемства, якое адбываецца пры падтрымцы амбасады Польшчы ў Беларусі і... Польскага інстытута ў Мінску. Што гэтак жа далёка ад праўды, як і тытул “заснавальніка джазавага жыцця ў краіне”.

І калі б сп.Уладзіміраў насамрэч хацеў зладзіць канцэрт польскага квінтэта ў Мінску, дык няхай бы сам і аплаціў візы, пералёт Варшава—Мінск—Варшава, гатэль і харчаванне. І тады б ніхто ніякіх прэтэнзій да яго не меў.

Але ж не! Спасылка на падтрымку ягонага канцэрта з боку польскіх устаноў знікла з сайта ўжо 4 сакавіка, а вось 6 сакавіка там з’явіўся цікавы тэкст, сэнс якога быў у тым, што па віне Польскага інстытута быў сарваны канцэрт у джаз-клубе. Не магу не прыцытаваць: *“Выступление ансамбля Томека Грохота в Джаз-клубе Евгения Владимирова запретил (???) директор Польского института в Минске. Его ответ на справедливый вопрос Евгения Владимирова был следующим: “Я их привез в Минск за свои деньги, при чем тут Джаз-клуб...” заставил задуматься. Действительно, при чем здесь Джаз-клуб?..”*

І ў канцы згаданага тэксту на сайце джаз-клуба напісана так: *“Хочется задать вопросы директору Института Польского г-ну Казакевичу: 1. Кто принесет извинения обманутой белорусской публике? 2. Кто компенсирует Джаз-клубу понесенные затраты на изготовление и размещение афиш, буклетов, флаеров, интернет-рекламу и аренду дорогостоящего звукового оборудования?”*

Выдатны прыклад таго, як можна лоўка перакінуць уласныя праблемы з хворай галавы на здаровую! Аказваецца, за тое, што сп.Уладзіміраў хацеў “пад’есці” за кошт Польскага інстытута, сам дырэктар Інстытута павінен яшчэ папрасіць прабачэння і заплаціць!

Нешта мне падказвае, што сп.Уладзіміраў даўно пераступіў межы прыстойнасці. Пачынаючы, па сутнасці, абражаць кіраўніцтва афіцыйна акрэдытаванай у Беларусі ўстановы, ён яўна забывае пра вядомы прынцып, які раіць найперш паглядзець на сябе ў бліжэйшае люстэрка. Ці хоць бы ў раструб уласнага вычышчанага да бляску такога джазавага трамбона...

Дзмітрый ПАДБЯРЭЗСКІ.

ЧУЛІ?

Невядомы Быкаў

У Гродне выдадзены матэрыялы з архіва Васіля Быкава, якія раней ніколі не друкаваліся.

Кніга "Васіль Быкаў. Гарадзенскі архіў" — невядомыя раней творы пісьменніка, нататнікі за 1957—1972 гады — матэрыялы гродзенскага перыяду жыцця Быкава, што захоўваюцца ў малодшага сына пісьменніка.

"Гэта не зборнік невядомых твораў Васіля Быкава ў звычайным разуменні — гэта першае цалкам архіўнае выданне народнага пісьменніка Беларусі, куды ўвайшлі яго раннія творы, напісаныя больш паўстагоддзя таму, што ніколі дасюль не друкаваліся: аповесць, апавяданне, прыпавесці, кінасцэнарый па аповесці "Сотнікаў", а таксама незавершаная аўтабіяграфія, — гаворыцца ў прадмове да выдання. — Тут жа прадстаўлены пераклад на рускую мову аповесці "Апошні баец", які дазваляе выявіць зробленыя падчас першапублікацыі ў 1958 г. у газеце "Чырвоная змена" скарачэнні і такім чынам узнавіць раннюю рэдакцыю першай аповесці В.Быкава. Значную частку кнігі складаюць незавершаныя творы і запісы з нататнікаў, якія сам пісьменнік называў "голымі ідэямі" і якія даюць пэўнае ўяўленне пра "творчую кухню".

Калі ў канцы 1970-х гадоў Быкаў з'ехаў з Гродна ў Мінск, з сабой ён забраў і паперы, але, як высветлілася, шмат што засталося ў Гродне, і пра гэтую частку архіва Быкава практычна ніхто не ведаў. Знайшоў і падрыхтаваў да друку частку матэрыялаў гродзенскага архіва Васіля Быкава па замове "Гарадзенскай бібліятэкі" Сяргей Шапран — вядомы даследчык жыцця і творчасці пісьменніка.

Кнігу "Васіль Быкаў. Гарадзенскі архіў" можна будзе набыць падчас прэзентацый і ў некаторых кнігарнях. Мінскія кнігарні замаўляюць выданне вельмі ахвотна. Першыя прэзентацыі кнігі выдавецкая ініцыятыва "Гарадзенская бібліятэка" плануе ўжо на сакавік.

АБИТУРИЕНТ-2012

Утвержден график проведения ЦТ в 2012 году

Постановлением Министерства образования утвержден график проведения централизованного тестирования в 2012 году.

Первое испытание — по белорусскому языку состоится 13 июня. Русский язык абитуриенты будут сдавать 14 июня, биологию — 16 июня, математику — 17 июня, обществоведение — 19 июня, химию — 20 июня, всемирную историю новейшего времени — 21 июня, физику — 23 июня, историю Беларуси — 24 июня, иностранные языки (английский, немецкий, французский, испанский) — 26 июня, географию — 27 июня.

Все испытания будут начинаться в 11.00.

Резервный день для проведения централизованного тестирования — 4 июля.

УВАГА!

Бясплатныя рэпетытары

Бясплатныя заняткі па беларускай мове і гісторыі для вучняў 7—9-х класаў школ Мінска і Мінскага раёна з дасведчанымі выкладчыкамі арганізуе ГА "Таварыства беларускай мовы імя Ф.Скарыны".

Арганізацыйны сход адбудзецца ў пятніцу 23 сакавіка. Пачатак у 18.30 на сядзібе ТБМ (вул. Румянцава, 13, раён метро "Плошча Перамогі").

РЭГІЁН

У Гродне ўсталююць помнік Максіму Багдановічу

Сярод 20 праектаў перамагла скульптурная кампазіцыя "Вянок" сталічных мастакоў на чале з Леанідам Гумілеўскім.

Пасля дапрацоўкі помнік з'явіцца ў цэнтральным парку імя Жылібера недалёка ад дома-музея Максіма Багдановіча.

Нагадаем, што ў Гродне паэт правёў сваё дзяцінства.

ПОСТАЦІ

Ваяр!

Сённяшняя публікацыя — гэта крыху запозненая спроба выказаць павагу нашаму славутаму военачальніку, маршалу, двойчы Герою Савецкага Саюза Івану Ігнатавічу Якубоўскаму, стогадовы юбілей якога павінен быў адзначацца 7 студзеня 2012 года.

Дзірка ў календары

Маршал Іван Ігнатавіч Якубоўскі нічым не мог пакрыўдзіць сучасны беларускі ўладны рэжым па той простай прычыне, што памёр больш як 35 гадоў таму, калі цяперашнія паркетныя генералы яшчэ і марыць не маглі аб штанах з шырокімі чырвонымі лампасамі. І тады не зусім зразумела, з якой-такой нагоды праігнараваны стогадовы юбілей знакамітага военачальніка, нашага земляка. Для Беларусі гэта тытанічная асоба ў армейскай сферы. Ён адзін з двух беларусаў, маршалаў Савецкага Саюза, двойчы Герой, і абедзве залатыя зоркі заслужаны ў бранятанкавых бітвах. Быў таксама ўзнагароджаны Зоркай Героя Чэхаславакіі.

Гістарычная даведка

Высокае званне, пасля якога павышэннем мог быць толькі тытул генералісімуса, мелі чатыры беларусы. Першым маршалам Савецкага Саюза стаў Васіль Данілавіч Сакалоўскі, потым яго ўзроўню дасягнуў Якубоўскі. Сцяпану Акімавічу Красоўскаму і Івану Іванавічу Пстыгу прысвоілі званне маршалаў авіяцыі, адпаведнае генералу арміі. Для дакладнасці варта падкрэсліць, што Пстыга быў беларусам, але нарадзіўся ў Башкірыі.

Калі адмаўляюць у адпаведным ушанаванні сусветна вядомаму пісьменніку Васілю Быкаву, калі не жадаюць павіншаваць з 80-годдзем народнага паэта Ніла Гілевіча — прыкра, але хоць разумееш: яны раззлавалі ўладу свабодалюбівымі поглядамі, смеласцю казаць горкую праўду ў вочы тым, у чыіх руках гэтая ўлада.

Як жа маршал трапіў у гэты сумны пералік?

Для простых віншаванняў вялікіх сродкаў не трэба. Шлюць жа словы захаплення самым розным расійскім артыстам, спявачкам, танцоркам, усе сувязі каторых з нашай краінай вымяраюцца грашыма, якія яны ўмеюць заграбаць у свае кішэні падчас гастроляў.

Калі б нешта падобнае здарылася ў савецкія часы, то некаторым гаспадарам кабінетаў прыйшлося б пакідаць іх з рэчамі. Уявіце сабе маштаб скандалу: застаўся незаўважаным (варыянты: забытым, праігнараваным) стогадовы юбілей ураджэнца не Хакасіі, не Чачні, не Якуціі, а Беларусі — маршала Савецкага Саюза Івана Ігнатавіча Якубоўскага. Зразумела, што славуты военачальнік не дажыў да нашых дзён, але ж памяць пра такога чалавека не павінна знікнуць! Тым больш што ідэолагі часта паўтараюць, бы заклінанні, словы пра патрыятызм, гераізм, памяць, пра тое, што ніхто не забыты... І нават дагаварыліся да таго, што гісторыя Беларусі пачынаецца з Вялікай Айчыннай вайны.

Выходзіць, траскатня гэта.

Пачнём з таго, што ў нашай краіне выдаецца толькі адзін каляндар, як некалі пісалі, грамадска-палітычнага, гістарычнага зместу. Яго назва "Родны край", адрукаваны ён на казённыя грошы.

І якая ганьба выдаўцам — у гэтым календары не знайшлося нават трох радкоў пра юбілей Якубоўскага.

Дзіркі ў календары ад правалаў у памяці, ад прабелаў у адукацыі альбо ад нелюбові да роднай гісторыі, зямлі, нацыі?

На старонках афіцыйных выданняў таксама не ўдалося прачытаць згадку пра юбілей маршала. Напярэдадні і ў дні юбілею ў каляндарных рубрыках пералічвалі шахаў і каралёў, замежных спевакоў, маракоў, каго заўгодна...

І тут дзірка.

Заставалася вялікае спадзяванне, што хоць найбліжэйшыя землякі Івана Якубоўскага маюць лепшую памяць і з годнасцю паставяцца да юбілею.

Як ні прыкра, але раённую газету "Горацкі веснік" падзея не зацікавіла. На яе сайце не знайшлося нават прозвішча маршала-юбіляра.

І калі б не публікацыя на сайце gorki.info (раней бы яго назвалі нефармальным, разлічаны ён на жыхароў Горацкага, Мсціслаўскага і Дрыбінскага раёнаў), то землякі маршала ў вачах прыхільнікаў ягонага ваеннага таленту выглядалі б зусім кепска.

Сайт gorki.info змясціў кнігу Уладзіміра Ліўшыца, створаную спецыяльна да юбілею. Калі б не высілкі кандыдата філасофскіх навук, краязнаўцы, былога супрацоўніка Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі (цяпер ён пражывае ў Ізраілі), то сораму было б не абрацца. Сораму перад кім? Перад сабой, у першую чаргу, канешне.

А што ж раённыя ўлады? Яны цяпер заняты падрыхтоўкай да чарговага фестывалю "Дажынкі", найвялікшай падзеяй лічаць візіт Аляксандра Лукашэнкі ў Горкі, асэнсоўваюць яго вынікі і пішуць новыя планы ў святле ўказанняў... Нібыта з прыездам новага старшыні райвыканкама гісторыя раёна пачала новы адлік. Не да юбілею маршала, як бачыце.

Любімы і легендарны

Дакладна ведаю, што памяць пра славутага земляка ў Горацкім раёне не губляюць. Упершыню трапіўшы ў Горкі, я наслухаўся апавяданняў пра Івана Ігнатавіча Якубоўскага. Так здарылася, што мне пашчасціла пасябраваць з маладымі тады хлопцамі, кіраўнікамі калгаса "Звязда" Уладзімірам Ткачовым, Міхаілам Казючыцам і Валерыем Баграцовым. На землях калгаса і тулілася невялікая вёска Зайцава, дзе нарадзіўся ў 1912 годзе будучы маршал.

Калгас быў невялікім і не меў светлых перспектыў, яго збіраліся далучыць да вучэбнай гаспадаркі акадэміі, а вёска тым больш пачынала паміраць.

Калі аднойчы ў раён спецыяльна прыехаў першы сакратар ЦК КПБ Пётр Машэраў, каб наведаць родныя мясціны славутага военачальніка, то ў Зайцава яго не давезлі. Дарога кепская, у адным месцы мост разламаўся, карацей, глядзець няма чаго. Паказалі Пятру Міронавічу новую ферму ў суседняй вёсцы, і ён паабяцаў пазваніць маршалу ў Маскву, перадаць вестку з родных мясцін.

Для горацкіх людзей Іван Якубоўскі стаў былінным героем. Перадаюцца з вуснаў у вусны расповеды пра тое, як, пасвячы коней па начах, юнакі з вёскі Зайцава спаборнічалі ў сіле, спрыце, кемлівасці. То Іван заўсёды і ва ўсім перамагаў.

З павагай землякі ўспамінаюць бацьку маршала Ігната, селяніна, небагатага, вечнага змагара за пакрыўджаных. Было тое ці не было, але раскажуць і такое. Даўней у беларускіх вёсках вялізным дэфіцытам быў шыфер. Як водзіцца, раёну выдзялялі нейкі фонд, а чыноўнікі размяркоўвалі. Ігнат хадайнічаў за ўсіх вяскоўцаў. "Каму шыфер патрэбны?" — пыталіся чыноўнікі ў бацькі маршала. Ён адказваў: "Мне".

Ну як адмовіш?

Прыязджае ў Горкі сам маршал. Чыноўнікі, паміж іншым, яго папрасілі: скажыце, калі ласка, бацьку, няхай не просіць так часта.

Іван Ігнатавіч нібыта бацьку і кажа: мо паменей прасі. "Не твая, Іване, справа, — адказвае Ігнат сыну, — ты там камандуеш у Германіі сваімі — і камандуй, а ў мае справы не ўмешвайся".

Калі высокага госця землякі (з начальнікаў, зразумела) праводзілі да Мінска, то ён запрашаў іх да сябе ў нумар гатэля і частаваў. Прычым прасіў сваіх падначаленых, каб ніякіх афіцыянтаў і блізка не было. Любіў паламаць каўбасу і хлеб рукамі (па-франтавому), наліць што-небудзь моцнае ў шклянкі і выпіць за родную зямлю.

За свайго чалавека? Ніколі!

Цяпер цяжка дакапацца, што было праўдай, а што прыдумана. І ў гэтым няма ніякага гора. Іван Якубоўскі сапраўды вялікі герой, яго аўтарытэт не прынізіш ніякімі негеройскімі дэталямі.

Адзін з вяскоўцаў, які некалі пасвіў коней разам з Іванам, хваліўся перад сваімі: "Малайчына Іван, пра нашых не забывае. Паехаў мой сын да маршала ў Маскву пагасціць, дык ён яго частаваў з самых вялікіх бакалаў. А потым на службу (сын быў ваенным) прыходзіць указ аб узнагароджанні госця ордэнам Чырвонага Сцяга".

Вяскоўцы слухалі і верылі: мо і сапраўды так.

Але байцы гэтай веры няма. Родны пляменнік Івана Ігнатавіча, сын Алены, сястры маршала, Максім Максімавіч Якубоўскі падчас падрыхтоўкі публікацыі распавёў, што ягоны славуты дзядзька не цярпеў аніякіх паслабленняў для сваякоў. "Будзеш добра служыць — заўважаць!" — казаў ён пры сустрэчы.

Максім Максімавіч сваю ваенную кар'еру будаваў самастойна. З дзядзькам у сталым узросце бачыўся адзін раз, у ягонай маскоўскай кватэры. Было гэта пасля заканчэння ваеннай акадэміі імя маршала Говарава. Гаспадар распытваў пра родныя мясціны, пра калгас, пра сваякоў.

Высокая пасада не дазваляла часта бываць на радзіме, сустракацца са сваякамі. Іван Ігнатавіч любіў запрашаць блізкіх сваякоў да сябе ў госці. Маці Максіма Максімавіча Алена Ігнатаўна гасцявала ў сям'і брата-маршала, адпачывала, лячылася ў маскоўскіх дактароў.

Успамінае генерал Варэнікаў

"Внешне он выглядел весьма внушительно. Здоровенный, как Антей, налитый физической силой до предела, а черты лица, как у тяжелого танка. Сидит, кулаки — двухпудовые гири — на стол, и всем своим видом подавляет все, что находится вокруг, — мебель, обстановку. И собеседники становятся игрушечными.

Эта его особенная красота (особенно когда он был в маршальском мундире) некоторых приблизительно равных ему военачальников и государственных деятелей раздражала. Подавляющее же большинство им восхищалось, тем более когда знакомились с ним поближе.

Внешне он был кремень, а душа у него — добрая, щедрая, душа настоящего человека.

Была у Ивана Игнатьевича одна особенная черта. Он почему-то во время отвлеченных от службы рассуждений немножко впадал в своеобразную меланхолию. О птицах он знал много, видимо, с детства был наблюдательным и к тому же перечитал гору книг о пернатых. И мог говорить о них часами, если слушали внимательно, а он это прекрасно чувствовал. Тогда он весь, всей своей махиной, отдавался рассказу о какой-нибудь маленькой пташке, о ее поведении, характере, о возможности приручить. Разбирал ее по перышкам. Даже не верилось, что он, маршал, об этом говорит.

Но когда Иван Игнатьевич, будучи главкомом группы советских войск в Германии, занимался воспитательной работой, тем более когда она касалась кого-то персонально, то он совершенно преображался.

Помахивая пальцем перед лицом собеседника, как поленом, он втолковывал ему понятия, что такое хорошо и что такое плохо, так, как этого не мог сделать никто".

Другое месца пасля Маргелава

У некалькіх друкаваных крыніцах знайшоў цікавае сцвярджэнне, нібыта маршал Іван Якубоўскі займае другое месца пасля генерала Васіля Маргелава, вядомага камандуючага дэсантнымі войскамі, па колькасці ваеннага фальклору, легенд, баек, прымавак.

Дарэчы, у некалькіх месцах Маргелава называюць таксама ўраджэнцам Беларусі, што няпраўда. Нарадзіўся ён у Днепрапятроўску, а ў 1931 годзе скончыў Аб'яднаную Беларускую ваенную школу, што і спарадзіла блытаніну.

Дык вось, месцы ў фальклорным рэйтынгу расстаўляюць, а за кошт чаго ён, Якубоўскі, стаў такім, не знойдзеш. Біяграфіі военачальнікаў, у тым ліку і Івана Ігнатавіча, выкананы ў строгім савецка-прапагандысцкім стылі, за якім цяжка разгледзець чалавека.

Пытаюся ў свайго сябра, афіцэра Уладзіміра Грыбанава, які ў свой час служыў у Германіі, ці памяталі там у афіцэрскім асяроддзі былога камандуючага, ці расказвалі нейкія легенды. Адну байку Уладзімір узгадаў, яна, дарэчы, у нечым пераклікаецца з успамінамі Варэнікава.

Калі Івану Ігнатавічу даводзілася выхоўваць афіцэра, што перабраў у выпіўцы, то ён любіў паўтараць: "Меры не ведаеш! Усе мы ў вашым узросце, бывала, прымалі на грудзі. Не без таго. Выпіў грамаў чатырыста-пяцьсот — ідзі ў клуб, патанцуй, чаго валочышся дахаты скандаліць?!"

У гэтай байцы няма нічога абразлівага. І яна таксама падкрэслівае неверагодную сілу і вынослівасць славутага военачальніка.

У дадатак да ўспамінаў пра любоў да пярнатых варта ўзгадаць і любоў Івана Ігнатавіча да лесу, да прыроды. Яго жонка Зінаіда Фёдараўна, ураджэнка Аршанскага раёна, успамінала, што, дзе б ім ні даводзілася пражываць, усюды: у Германіі, у Львове, у Падмаскоўі — Іван Ігнатавіч каля дома заўсёды высаджваў тры бярозкі і даглядаў іх.

Так здарылася, што салдат тэрміновай службы Валакіцін з Горацкага раёна трапіў у каманду, якая абслугоўвала маршальскія дачы. Ён расказваў, што маршал дасканала цікавіўся, як правільна абразаць пладовыя дрэвы. Вельмі любіў антонаўку.

Прыезд маршала на радзіму

Міхаіл Казючыц: **"Вёска Зайцава і была невялікай, а зараз там засталіся тры хаціны. Я застаў родную сястру маршала Алену Ігнатаўну, пляменнікаў Аркадзя і Аксану. Аксана працавала санітаркай у медпункце, Аркадзь трактарыстам. На вялікую дапамогу з боку калгаса яны ніколі не прэтэндавалі, не хацелі выдзяляцца. Мо калі дроў прасілі, калі трактар, машыну — і усё. Калі б наш тагачасны старшыня калгаса Мяжэнін быў кемлівым, то можна было б выкарыстаць армейскую сілу ў развіцці калгаса, вёсак. Хаця і так грэх скардзіцца. Па калгасным запыце з войск прыйшлі тры новыя аўтамабілі, два, як іх звалі "козлікі", будаўнічыя матэрыялы. А потым маршал запрашае сястру ў госці, маўляў, няхай старшыня калгаса прывязе ў Маскву. А ў старшыні калгаса няма часу. У маршала ёсць, а ў старшыні няма!**

Алена працавала ў паляводстве, на ферме.

У час нашай працы ў калгасе Іван Ігнатавіч прыязджаў на радзіму разам з Пятром Міронавічам Машэравым на адкрыццё музея польска-савецкага братэрства ў пасёлку Леніна. Візіт быў афіцыйным. Новы старшыня калгаса Уладзімір Ткачоў падвёў да высокага госця сястру Алену, сама яна пасаромелася б. Маршал абняў яе, пацалаваў і запрасіў прыязджаць у Маскву, бо ў той момант яму з першым сакратаром ЦК трэба было некуды неадкладна ехаць.

У той вечар Алена Ігнатаўна частавала нас у сваёй хаце рознымі прысмакамі, якія брат прывёз для яе з Масквы.

Татарскі казус

У газеце "Ватаным Татарстан" быў надрукаваны артыкул, змест якога не мог не здзівіць. У ім сцвярджаецца, што маршал Іван Якубоўскі нарадзіўся ў татарскай вёсцы і з'яўляецца нацыянальным героем Татарстана. А да беларусаў яго далучылі таму, што маршальская жонка родам з вёскі Зайцава Горацкага раёна. А калі б яшчэ псеўдадаследчыкі ведалі, як "адсвяткавалі" ў Горацкім раёне стогадовы юбілей героя, то іх прэтэнзіі набылі б яшчэ большую сілу.

І толькі камуністы не забыліся

Дзеля справядлівасці трэба адзначыць, што памяць маршала Івана Якубоўскага была ўшанавана ў Фрунзенскім раёне Мінска стараннямі арганізацыі Камуністычнай партыі Беларусі. У сталіцы ёсць вуліца імя Якубоўскага, на ёй усталяваны бюст двойчы Героя. У дзень стогадовага юбілею сюды прыйшлі прадстаўнікі ЦК КПБ, адміністрацыі Фрунзенскага раёна, ветэраны вайны. Прысутнічаў на кароткай урачыстасці і пляменнік маршала Максім Якубоўскі з сынам.

Мітынг у вызначаны час не пачыналі, арганізатары чакалі дэлегацыю ваенных. Яна з'явілася, але пазней, калі пачаўся мітынг. Ветэраны засталіся незадаволенымі такой непавагай.

У заключэнне застаецца дадаць, што Іван Ігнатавіч завяршыў удзел у Вялікай Айчыннай вайне ў званні генерал-маёра. У пасляваенны час ён займаў пасады камандуючага Кіеўскай ваеннай акругай, галоўнакамандуючага групай савецкіх войск у Германіі, першага намесніка міністра абароны СССР, галоўнакамандуючага войскамі краін Варшаўскага дагавору. Памёр І.І.Якубоўскі ва ўзросце 64 год. Пахаваны каля Крамлёўскай сцяны.

Мікалай АЧЫЖА.

З БІЯГРАФІІ

За два гады да Першай сусветнай вайны ў сям'і беларускага селяніна Ігната Лявонавіча Якубоўскага нарадзіўся сын Іван. Нічым не вылучалася нараджэнне яшчэ аднаго, шостага дзіцяці ў нізенькай чатырохсценнай хаце, асабіста зрубленай і пакрытай саломай яго бацькам, нязменным пастухом сяла Зайцава Горацкага павета на Магілёўшчыне.

Маці, Акуліна Андрэеўна, сканала ў сямнаццатым. Хатнія клопаты аб вялікай сялянскай сям'і леглі на плечы жонкі старэйшага сына Мікіты, Агаф'і Захараўны, якая нямала бескарысліва папрацавала для выхавання дзяцей. Калі зірнуць наперад, немагчыма абысці маўчаннем двух братоў Якубоўскага — радавога Аляксандра, загінуўшага ў баях у сорак першым, і Кірыла, камісара палка, загінуўшага ў сорак другім у баях пад Ржэвам. У 1944 годзе за сувязь з партызанамі гітлераўцы расстралялі Агаф'ю Захараўну разам з дваццацігадовай дачкой Аксінняй. Чатыры трагічныя смерці толькі на адну сям'ю простых беларускіх сялян!

Першы клас школы супаў для малодшага сына сям'і Якубоўскіх з першым мірным годам пасля грамадзянскай вайны. Увосень у палатнянай кашулі, у лапцях, з букваром хлопчык адпраўляецца ў школу. 10 кіламетраў кожны дзень у адзін канец з акрайцам аржанога хлеба, у любое надвор'е...

Сем класаў скончаны. Сям'я ледзь-ледзь перабіваецца з хлеба на квас. Бацька пагаворвае: "Ці не пара канчаць, Ваня?"

У трыццатым сяло стала калгасным. У 17 гадоў камсамолец Іван Якубоўскі абіраецца сакратаром куставой ячэйкі Макар'еўскага сельсавета. Не адразу ўсталявалася калгаснае жыццё. Але год за годам яно паляпшалася. Моладзь пацягнулася да вучобы. У большасці сялян скураных ботаў не было. Абутак здабываўся ў лесе. З лыка плялі лапці. У такім абутку Іван Якубоўскі прыйшоў у павятовы горад Горкі і здаў дакументы ў найстарэйшую Беларускую сельскагаспадарчую акадэмію.

"Не атрымалася ў мяне вывучыцца на агранома, і не таму, што я не мог бы здаць прыёмныя іспыты, — успамінаў маршал, — добра прайшоў я па фізіцы і хіміі, і, магчыма, усё было б па-іншаму, ды падаспелі іншыя справы. Жыццё было цяжкае. Прыйшлося пайсці працаваць на цагельню. Пазней райкам камсамола паслаў мяне на вучобу ў Оршу, у педагагічны тэхнікум, і я рыхтаваўся стаць настаўнікам. Прайшло два гады. Мяне, у той час кандыдата партыі, выклікалі ў райкам і паведамілі хвалюючую вестку пра тое, што пасылаюць у войска, што ёсць рашэнне пра ўмацаванне армейскіх шэрагаў партыйнымі камандзірскімі кадрамі. Прайшоў адборачную і медыцынскую камісіі, а на мандатную паехаў у Мінск. Можаце ўявіць маё здзіўленне, калі я нечакана ўбачыў за сталом камісіі героя грамадзянскай вайны С.К.Цімашэнку. Ну, думаю, калі сам Цімашэнка прыехаў, значыць, важная справа. Прыўзняты настрой змяніўся сумневам — раптам не падыду? Аднак падышоў. На камісіі мне сказалі, што педтэхнікум прыйдзецца пакінуць і пайсці ў Рабоча-Сялянскую Чырвоную Армію".

Якубоўскага залічаюць у Аб'яднаную Беларускую ваенную школу імя М.І.Калініна. Добрасумленна, зацята авалодвае ён першапачатковымі ведамі ваеннай прафесіі. Малады курсант становіцца прыкметны нават вонкава — у яго выдатная выпраўка, высокі рост, гнуткае, мускулістае і стройнае цела. Яго лічаць лепшым спартсменам.

Як выпускніку, які скончыў школу з адзнакай, Якубоўскаму было дадзена права выбару месца службы. Месца магло быць любым, а вось з родаў войскаў ён абраў артылерыю. Малады камандзір прыязджае ў 27-ы артылерыйскі полк, які ўваходзіў у склад 27-й Омскай Чырванасцяжнай імя Італьянскага пралетарыяту дывізіі, дыслакаванай у Віцебску, якой камандаваў вядомы военачальнік, кавалер чатырох ордэнаў Чырвонага Сцяга С.С.Вастрацоў, а затым К.П.Подлас. Кіраўніцтва дывізіі ўлічвае добрыя якасці выпускніка-выдатніка, выкладзеныя ў характарыстыцы, і прызначае яго камандзірам вучэбнага ўзвода. У яго ў падначаленні 35 чалавек. На ўзбраенні — чатыры 122-міліметровыя гаўбіцы. Камандзір дывізіёна Кабатчыкаў дае выдатную характарыстыку маладому камузводу, адзначае трывалыя веды, патрабавальнасць і да самога сябе, і да байцоў і яго педагагічную жылку. Неўзабаве ўзвод выходзіць на першае месца ў палку і дывізіі.

Якубоўскага накіроўваюць на Ленінградскія Вышэйшыя Чырванасцяжныя бранятанкавыя курсы ўдасканалення камандзіраў Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі. За сем напружаных месяцаў ён авалодвае майстэрствам кіравання танкам, мастацтвам стральбы і кіравання танкавымі падраздзяленнямі.

У 23 гады ў 16-й легкатанкавай брыгадзе Якубоўскі камандуе танкавым узводам, а затым ротай вучэбна-танкавага батальёна. З гэтага часу яго страсцю, яго клопатам, радасцю і горам, яго жыццём становіцца цесная скрынка баявой машыны. У трывожны час ішло станаўленне будучага маршала. Узброены канфлікт з Фінляндыяй. Жорсткая зіма, снегапады. Якубоўскі камандуе танкавай ротай. Ён пашырае свой камандзірскі далягляд.

А потым прыйшоў дзень 22 чэрвеня 1941 года. Іван Якубоўскі — камандзір танкавага батальёна, затым танкавага палка 26-й танкавай дывізіі. Цяжкія баі за Мінск, Магілёў на Заходнім фронце. Ён праяўляе асабістую адвагу і ініцыятыву. Пазней на пасадзе камандзіра палка і намесніка камандзіра 121-й танкавай брыгады ўдзельнічае ў баях на Бранскім і Паўднёвым франтах. Абараняе Маскву. Удасканальваюцца камандзірскія якасці І.І.Якубоўскага: разумная адвага, ваенная хітрасць, спрыт, здольнасць хутка вырашаць у складаным становішчы баявыя задачы.

Увесну 1942 года Іван Ігнацьевіч прызначаецца камандзірам 91-й асобнай танкавай брыгады, якая пачынае фарміравацца ў сакавіку. 20 чэрвеня накіроўваецца на Паўднёва-Заходні фронт. Там рэзка пагоршылася становішча, і нашы войскі, стомленыя баямі, змушаны былі адыходзіць.

Брыгада перакідваецца ў Валаконаўку. Ёй было загадана заняць абарону і прыкрыць 169-ю стралковую дывізію 28-й арміі, якая адыходзіла на ўсходні бераг Аскола.

Забяспечваючы адыход стралковых часцей, брыгада вяла бой з адкрытымі флангамі, бо суседзяў побач не аказалася, што вельмі пагаршала становішча. На вузкім участку танкісты стрымлівалі націск гітлераўскай дывізіі, увесь час падвяргаючыся ўдарам варожых бамбардзіроўшчыкаў.

1 ліпеня праціўнік правёў магутную бамбардзіроўку з пікіравання і пад штармавым накатам артылерыйскага агню ажыццявіў камбінаваны напад пяхоты і танкаў. Але варожыя машыны наткнуліся на міннае поле, закладзенае ўначы мотастралкамі, павярнулі і падставілі свае барты пад прыцэльны агонь нашых процітанкавых гармат і бранябойшчыкаў. Савецкія байцы не здрыгануліся, падпусцілі машыны ворага бліжэй і з карысцю прымянілі сваю зброю. Танкі гарэлі. Гітлераўцы выклікалі авіяцыю і працягвалі напады.

Падаспела выпрабаванне цвёрдасці духу. Мужна змагалася маладая брыгада, не зрабіўшы ні кроку назад. Батарэі біліся да апошняга снарада, мотастралкі кідаліся ўрукапашную. Былі моманты, калі танкі саперніка даходзілі да каманднага пункта.

Вынік першага бою — доўгі спіс загінуўшых байцоў. У наступныя сутычкі з ворагам брыгада ішла, акрыленая цяжкімі першымі поспехамі, верачы ў свае сілы. Але ўсё больш мужнасці патрабавалася для барацьбы з захопнікамі. Журботныя весткі даходзілі на жмутках паперы і па правадах палявой сувязі. Да канца дня амаль цалкам загінулі ўсе баявыя разлікі процітанкавых гармат. Быў забіты камандзір батарэі лейтэнант Цімафей Міхайлавіч Слабажанінаў і амаль усе падпарадкаваныя яму камандзіры. Напалову парадзеў мотастралкова-кулямётны батальён. Смерцю адважных загінуў яго камісар палітрук Уладзімір Пятровіч Царкоў, цяжка паранены камбат маёр Сава Паўлавіч Каталкін.

Такі бой маглі вытрымаць людзі, змацаваныя не толькі адной дысцыплінай. Многія з тых, хто ўпершыню ўбачыў тварам да твару ворага і бляднеў пры першых бомбах, сталі героямі. Камандзір брыгады праяўляў моцную волю, стрыманасць, уменне і досвед. Ён давяраў байцам не менш, чым яны давяралі яму. Бясспрэчна выконваліся ўсе яго каманды. Усе ведалі: камбрыг разам з імі, побач камандуе, значыць, верыць у перамогу...

...Першая Зорка Героя Савецкага Саюза ўвянчала ратную працу чалавека, які дзень і ноч, суткі і месяцы праводзіў або ў танку, або на бронетранспарцёры ці ў самаходцы, або на вёрткай штабной машыне. Ён еў з агульнага катла, спаў пад брызентам, саграваючыся яшчэ захаваным пасля бою цяплом танка. На ім часцей быў скураны шлем, чым фуражка, і напагатове пісталет, пара "лімонак" на ўсялякі выпадак і аўтамат з падрыхтаваным дыскам.

...23 верасня 1944 года абвясцілі Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР. П.С.Рыбалка на тым жа Сандамірскім плацдарме ўручыў І.І.Якубоўскаму другую Залатую Зорку. Апошні акт вялікай бітвы. Ізноў рэйд. Наперадзе — Берлін! Якубоўскаму прысвоілі званне генерал-маёра. Ён — намеснік камандзіра 7-га гвардзейскага танкавага корпуса. Корпус рыхтуецца да штурму Берліна. Адным з арганізатараў імклівага прасоўвання танкавых часцей на Берлін з поўдня быў генерал І.І.Якубоўскі.

Вюнсдорф! Адзін з мноства нямецкіх гарадкоў. Якубоўскі тут ненадоўга. Асабістая праверка часцей корпуса, сустрэча з камандзірамі, удакладненні, пажаданні. Вюнсдорф абстрэльваецца. Выпадковы снарад узрываецца блізка ад Івана Ігнацьевіча. Шафёр звяртае ўвагу — падраны бот, шмат крыві. Машына спынена. Генерал спрабуе ўстаць, але не можа. Яго вязуць у палявы шпіталь...

("Біяграфіі. Гісторыя жыцця вялікіх людзей".)

Народная Воля
http://www.nv-online.info
13 САКАВІКА 2012 г.

АСОБА

Марыя ЗАХАРЭВІЧ,
народная артыстка Беларусі:

«Добра, калі ў новым тэатры застанецца купалаўскі дух...»

Не так даўно адна з самых вядомых актрыс Купалаўскага тэатра Марыя Захарэвіч стала ганаровай грамадзянкай Мінскай вобласці.
Якія бонусы дае гэтае званне?
І чым цяпер жыве актрыса, якая напрыканцы мінулага года адсвяткавала 75-гадовы юбілей?
Пра гэта яна сама распавяла "Народнай Волі".

— Я не пыталася, але мне сказалі, што гэта проста ганаровае званне — хадзі і ганарыся! Ніякіх бонусаў, здаецца, яно не дае, — *распавядае пра ўзнагароду Марыя Георгіеўна.* — Гэтак жа прыкладна, як і званне народнага артыста. Ну што яно цяпер дае?

— Да нядаўняга часу, калі не памыляюся, 100 тысяч даплачвалі. Але цяпер гэта проста капейкі...

— А ў савецкія часы, напрыклад, давалі бясплатныя пуцёўкі ў санаторыі. Прычым кожны год! Праўда, я імі не карысталася, бо маму глядзела. Яшчэ для народных 50-працэнтная зніжка была па аплаце кватэры і яшчэ бясплатны праезд. Цяпер усе гэтыя льготы знялі. Засталася толькі "лечкамісія" — яе паслугамі могуць карыстацца не толькі народныя артысты, але і заслужаныя. Гэта таксама немалаважна — можна трапіць да доктара без чаргі.

А званне мне ўручалі ва ўрачыстай абстаноўцы ў пасёлку Чысць — там новы Палац культуры пабудавалі — цудоўны, проста цудоўны, мне вельмі спадабаўся! Дарэчы, разам са мной ганаровым грамадзянінам Мінскай вобласці стаў Міхаіл Фінберг — ён з аркестрам якраз там канцэрт даваў. Перад канцэртам нас выклікалі на сцэну, павіншавалі. Я б, канешне, не адмовілася ад нейкіх бонусаў у дадатак да звання, калі яны ёсць, але і без іх пражыву.

— Відаць, цяжкавата даводзіцца — заробкі ў тэатры не надта вялікія.

— Канешне, але і тэатру няпроста, мы літаральна выжываем. Ля Дома афіцэраў, калі граем там спектаклі, кожны раз дзяжурыць машына Міністэрства па надзвычайных сітуацыях —

прыкладна два мільёны ім аддаем — і за арэнду пляцоўкі плацім: агулам атрымліваецца каля 9 мільёнаў. Дык колькі там тэатру застаецца? Калі спектаклі ідуць на сцэне Палаца прафсаюзаў, дык трохі танней абыходзіцца, але ўсё роўна...

А наш тэатр разбурылі. Хто мог падумаць, што так будзе? Сцэну прыбралі. І там, дзе дух нашых купалаўцаў яшчэ жыў, сцежкі-дарожкі, лесвічкі, па якіх усе хадзілі, — усяго гэтага ўжо няма. Але што зробіш...

— Затое абяцаюць, што атрымаеце суперсучасны тэатр, сцэну...

— Гэта будзе ўжо ўсё новае. Еўратэатр. Добра, калі застанецца ў новых сценах купалаўскі дух, дай Бог...

— У наступным годзе, калі нічога не памяняецца, вашы цяжкія блуканні па чужых сцэнах скончацца.

— Акцёрам яшчэ туды-сюды: тое, што няма прыстанку, сваёй грымёркі, гэта часова і перажыць можна. А вось касцюмерам і іншаму персаналу, якім прыходзіцца цягацца з усімі рэчамі, канешне, не пазайздросціш.

— Але ж нават і ў такіх цяжкіх умовах у вас прэм'ера — якраз у пятніцу Аляксандр Гарцуеў прэзентуе гісторыю кахання "Людзі на балоце".

— Так. І галоўнае, што адгукаецца глядач!

— А вы самі не скардзіцеся на недастатковую запатрабаванасць, адсутнасць роляў?

— На гэты момант мне дастаткова: я іграю ў "Паўлінцы", драме "Не мой" па Адамовічу, з Наталляй Гайдай у нас трагікамедыя "Я не пакіну цябе". Так што ў лепшыя часы іншы раз не было больш роляў (я не кажу пра зусім маладыя гады, а пра апошнія, калі не мела дзевяць гадоў новых роляў). Прафесія акцёрская вельмі залежная: захоча так званы рэжысёр — дасць ролю, не захоча — не дасць. Але мяне неяк выратавала Маладзечна — я на сцэне Мінскага абласнога тэатра тры спектаклі паставіла.

— Можа, у планах ёсць новыя нейкія рэжысёрскія задумы?

— Калі весці гаворку пра маладзечанскую сцэну, то гэта вельмі складана. Я вось зараз думаю: як я ездзіла туды! У сем гадзін — на электрычку, дамоў вяртаешся недзе ў восем вечара, падчас начавала там у грымёрцы — так мне хацелася нешта зрабіць. Цяпер, думаю, ужо нізашто не зрабіла б!

— Дык можа, на мінскай сцэне спектакль паставіце? Ці з рэжысёрствам ужо завязана?

— Калі будзе добрая п'еса, можа, нешта і зраблю. Але без працы я не сяджу: шмат запрашэнняў і ў бібліятэкі, на розныя сустрэчы — я вершы чытаю, з літаратурай дагэтуль сябрую. Абы Бог даў здароўя... На дадзены момант гэта самае галоўнае...

АФІЦЫЙНА

"Асобам, удастоеным звання "Ганаровы грамадзянін Мінскай вобласці", выплачваецца штомесячнае грашовае ўзнагароджанне са сродкаў абласнога бюджэту ў памеры 4 базавых велічынь. На падставе заявы грамадзяніна штомесячныя грашовыя ўзнагароды яму могуць быць выплачаны адначасова за каляндарны год, — *так напісана ў рашэнні Мінскага абласнога Савета дэпутатаў ад 26 мая 2005 г. №130 "Аб званні "Ганаровы грамадзянін Мінскай вобласці".* — Асобы, якія ўдастоены звання "Ганаровы грамадзянін Мінскай вобласці" і якія пастаянна пражываюць за межамі Мінскай вобласці, маюць права за кошт абласнога бюджэту на кампенсацыю выдаткаў, звязаных з праездам з пастаяннага месца жыхарства ў Мінскую вобласць і назад адзін раз у год і пражываннем у гатэлі".

Марыя Захарэвіч, калі пачула пра вышэйнапісанае, да канца так і не паверыла, што разам з дыпломам і званнем атрымае яшчэ нейкую капейчыну.

"Як толькі атрымаю, адразу раскажу, — сказала прыемна здзіўленая Марыя Георгіеўна. — *Калі так, то, канешне, дзякуй".*

Хто яшчэ ў спісе ганаровых грамадзян Міншчыны?

Усяго звання ўдастоены 13 чалавек. Сярод іх — Герой Беларусі **Павел Марыеў,** касманаўт **Уладзімір Кавалёнак**, акадэмік **Міхаіл Высоцкі** і іншыя.

Марына КОКТЫШ.

АНОНС

Спяваюць урачы і настаўнікі!

Больш за 50 гадоў Народны хор ветэранаў вайны і працы "Спадчына" аб'ядноўвае людзей, якія ўсім сэрцам любяць музыку.

Народны хор быў заснаваны ў 1959 годзе. З тых часоў шмат людзей, якія шчыра любяць музыку, з задавальненнем далучыліся да дабрачыннай справы. Сёння ў хоры ёсць і ўрачы, і былыя педагогі, і выхавацелі, і бібліятэкары. Самым малодшым — 60, а старэйшым удзельнікам хору — за 80!

Асноўны рэпертуар — музыка акадэмічная, народныя песні. Уносяць разнастайнасць выступленні дуэтаў. Сярод удзельнікаў хору ёсць і прафесійныя музыкі, а ёсць і тыя, хто не знаёмы з музычнай граматай. Затое кожны са спевакоў укладвае душу ў песню і гадзінамі гатовы рэпеціраваць, каб слухачы чулі толькі лепшае выкананне. Пабываць на канцэрце Народнага хору можна 17 сакавіка ў Рэспубліканскім палацы культуры ветэранаў.

Марыя МАЛЕВІЧ.

РЭГІЁНЫ

Барысаў супраць смецця

Жыхары вёсак Пчэльнік, Стара-Барысаў і аграгарадка Дзямідаўка Барысаўскага раёна абураны тым, што смеццеперапрацоўчы завод збіраюцца будаваць паблізу іх дамоў.

Згодна з новымі планамі будаўніцтва, смеццеперапрацоўчы завод плануецца ўзвесці ў кіламетры ад школы-інтэрната для дзяцей, хворых на туберкулёз, санаторыя для пенсіянераў "Бярэзіна", дзіцячага сада, школы... Незадаволены жыхары і тым, што завод будзе знаходзіцца ў 400 метрах ад прыватнай забудовы.

Раней меркавалася, што завод будзе пабудаваны недалёка ад знікаючай вёскі Ракаўцы. Чаму планы былі зменены, мясцовым жыхарам не паведамілі.

Ваўкавыскія каровы — аматары джазу

855 кароў з новай фермы "Львоўка" штодня даюць малако пад акампанемент твораў Шапэна і джазавых майстроў.

Музыка гучыць на ферме толькі падчас дойкі. Справа ў тым, што так каровам прасцей прызвычаіцца да новага дома. Шапэн і джаз дапамагаюць буронкам зняць стрэс.

1150 добрых спраў

Менавіта столькі карысных учынкаў збіраюцца зрабіць палачане да юбілею свайго горада.

Добрымі справамі будуць лічыцца розныя ўчынкі: творчыя конкурсы, спартыўныя спаборніцтвы, грашовая падтрымка. Так, напрыклад, моладзь збярэ грошы на будаўніцтва дзіцячай пляцоўкі ў адным з двароў горада. Юбілейныя мерапрыемствы ў гонар 1150-годдзя пройдуць у Полацку з 25 мая да 5 чэрвеня.

Марыя МАЛЕВІЧ.

ПОДЫУМ

Колькі каштуюць мужчыны з мікрафонам для ўдзельніц конкурсу «Міс Беларусь»

У якасці спецыяльных гасцей на здымкі паўфінальнага шоу нацыянальнага конкурсу прыгажосці "Міс Беларусь-2012" запрошаны толькі мужчыны.

Графік здымкаў паўфіналу расцягнецца на цэлы працоўны тыдзень! З панядзелка па пятніцу ў Палацы спорту кожны вечар гучыць музыка і збіраюцца прыгажуні. Кожная з удзельніц паўфіналу павінна паказаць сябе падчас выканання папулярнай песні. Спяваюць толькі мужчыны — гэта добрая традыцыя конкурсу прыгажосці.

Зоркамі паўфіналаў будуць гурты "Litesound", "Nuteki", "Тяни-Толкай", "Стокс", "Атлантыка". Нягледзячы на крызіс, знайшлося месца і для замежных зорак, праўда, не першай і не другой велічыні. Спяваць для беларускіх прыгажунь будуць расійскія выканаўцы **Прохар Шаляпін, Найк Барзоў** і **Улад Тапалаў**. Чаму яны, калі ў Беларусі засталося яшчэ шмат цудоўных мужчын?

"Нашых усё роўна больш, — тлумачыць спадарыня Мікульская. — *Замежных гасцей толькі трое. Іх, як і нашых музыкаў, запрасілі для таго, каб дзяўчаты змаглі праявіць сябе ў нумары пад папулярную песню".*

Выбіраць, з кім кожная з 28 прыгажунь будзе выходзіць на сцэну, будуць арганізатары. Калі, напрыклад, дастанецца творчы хуліган Найк Барзоў, то нават самым рамантычным удзельніцам конкурсу давядзецца шукаць сябе ў новым амплуа.

ДАРЭЧЫ

Прохар Шаляпін «каштуе» каля 1,5 тысячы долараў

У крызіс не прынята выкідваць грошы на вецер. Дбайны гаспадар падлічыць кожную капейчыну, а прадстаўнікі АНТ заўжды быццам бы ганарыліся тым, што свае праекты тэлеканал фінансуе самастойна.

Не так даўно нават А.Лукашэнка падчас разбору палётаў пасля "ЕўраФэсту" засяродзіў увагу на ганарарах замежных зорак: маўляў, назапрашалі дарагіх гасцей, але ж замест іх маглі б выдатна праспяваць і зоркі беларускай эстрады.

Таму "Народная Воля" вырашыла хоць прыкладна падлічыць, колькі зусім нялішніх грошай пайшло на ганарары замежным выканаўцам.

Згодна з падлікамі калег з расійскіх СМІ, **Прохар Шаляпін** — эканомны варыянт. Як і большасць былых "фабрыкантаў", ён атрымлівае за выступленне каля 1,5 тысячы долараў.

На **Найка Барзова** прыйдзецца выдаткаваць суму ад 2 да 5 тысяч долараў. Былы ўдзельнік гурта "Смэш" **Улад Тапалаў** возьме за выступленне прыкладна столькі ж. Заўважым, гэты ганарар куды ніжэйшы, чым такса яго былога калегі **Сяргея Лазарава**, які выступаў на конкурсе "Міс Беларусь-2010".

Марыя МАЛЕВІЧ.

ЧУЛІ?

Кантракт сарваўся?

Больш за тры месяцы жаночая сборная па баскетболе застаецца без галоўнага трэнера. І, падобна, што гэты час зацягнецца. Дэлегацыя Федэрацыі баскетбола вярнулася з Літвы без кантракта.

Нагадаем, што галоўны прэтэндэнт на пасаду галоўнага трэнера — літовец Рымантас Грыгас. Кандыдатура 49-гадовага трэнера была прызнана аптымальнай у пашыраным спісе, які ўключаў каля 15 прозвішчаў. Планавалася, што да 8 Сакавіка ўдасца зрабіць падарунак жаночай зборнай. Напярэдадні ў Літву паляцела беларуская дэлегацыя. Але не атрымалася...

"На дадзены момант пакуль яшчэ не падпісалі. Пакуль перамовы працягваюцца", — паведаміла "Еўрарадыё" выканаўчы дырэктар Федэрацыі баскетбола **Таццяна Мацко.**

ШАХМАТЫ

Задача Н.Бельчикова

Белые: Крd2, Фf6, Ла4, Сb5 (4).
Черные: Крd5, Кe2, Кg6 (3).
Мат в 2 хода.

Публикуем двухходовую задачу-миниатюру, которую прислал наш читатель из Борисова, известный белорусский шахматный композитор, мастер спорта СССР Николай Бельчиков. Попробуйте найти ее решение. Свои ответы присылайте по адресу: **220030, Минск, ул.Энгельса, 34а, редакция газеты "Народная Воля", "Шахматы".**

Два чемпионата

В Минске прошли чемпионаты Беларуси по шахматам среди мужчин и женщин 2012 года. В мужском турнире приняли участие 12 спортсменов, среди которых было 5 международных гроссмейстеров и 5 мастеров. В напряженной борьбе чемпионский титул завоевал минчанин гроссмейстер Сергей Жигалко, набравший 8 очков из 11 возможных. Весь турнир победитель провел без единого поражения. Всего на пол-очка от чемпиона отстали гроссмейстер Андрей Жигалко и 17-летний мастер спорта Владислав Ковалев. По дополнительным показателям серебряную медаль выиграл Жигалко. Ковалеву досталась бронзовая награда. Успех Владислава Ковалева — главная сенсация турнира. Юный шахматист всего пол-очка недобрал до гроссмейстерской нормы. Четвертым на финише, набрав 7 очков, был 21-летний гроссмейстер Кирилл Ступак (Минск). Такой же итог у многоопытного гроссмейстера, неоднократного чемпиона страны Алексея Федорова (Могилев) — пятое место.

В женском чемпионате Беларуси приняли участие 10 шахматисток. Главной сенсацией стало выступление 17-летней минчанки Татьяны Рево. Весь турнир она провела в наступательном стиле, одержав наибольшее число побед — восемь в девяти встречах. В атакующем стиле Татьяна выиграла важную партию у неоднократной чемпионки Беларуси гроссмейстера из Бреста Анны Шаревич.

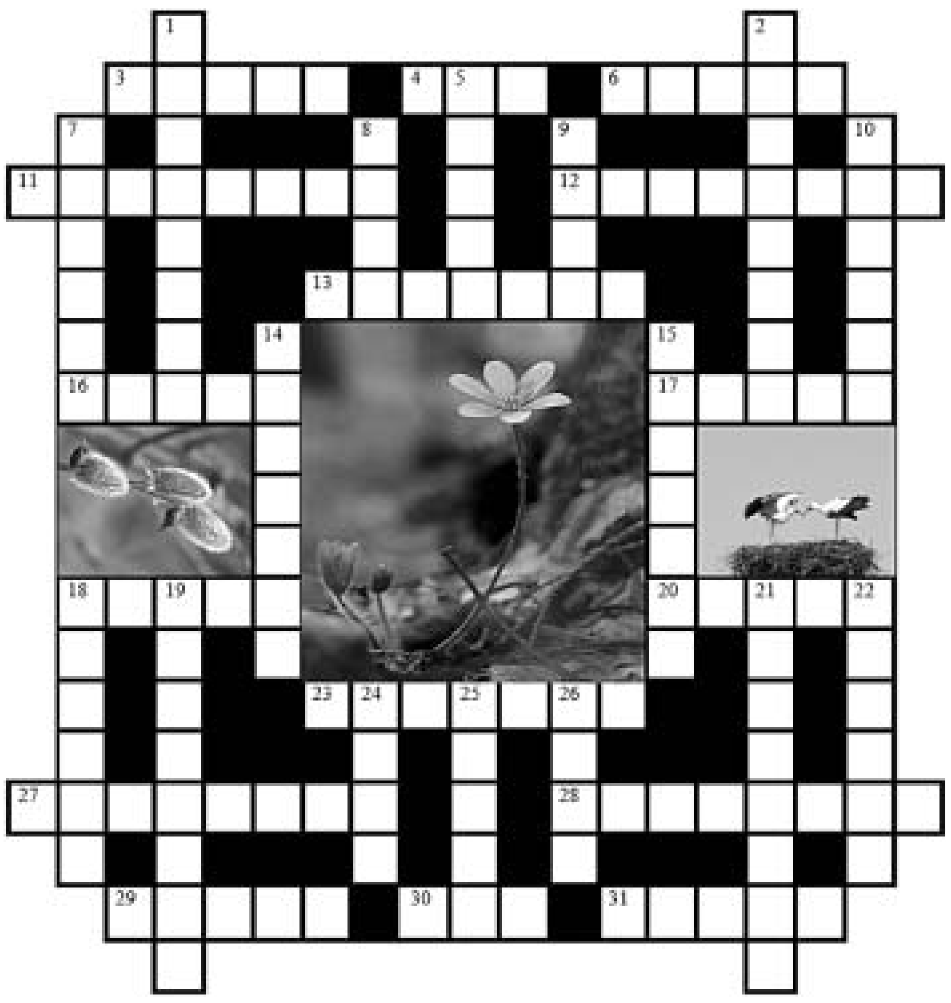
Т.Рево—А.Шаревич
Сицилианская защита

1.e4 c5 2.Kf3 e6 3.d4 cd 4.K:d4 a6 5.Cd3 Фc7 6.o-o Ke7 7.Ce3 Kbc6 8.c4 Kg6 9.f4 K:d4 10.C:d4 K:f4 11.Kph1 K:d3 12.Ф:d3 f6 13.Kc3 Cd6 14.e5 fe 15.Ce3 Ce7 16.Ke4 b6 17.Лad1 Фc6 18.Cg5 C:g5 19.Kd6+ Kpd8 20.Kf7+ Kpc7 21.K:e5 Фc5 22.K:d7 Фe7 23.Лf7! Ф:f7 24.Фd6+ Kpd8 25.Ke5+ Kpe8 26.Фc6+. **Черные сдались.**

В борьбе за чемпионский титул основной соперницей Рево была международный мастер, чемпионка мира среди девушек в возрасте до 16 лет Анастасия Зезюлькина. Все решала личная встреча лидеров, в которой верх взяла Зезюлькина. В итоге она завоевала звание чемпионки с результатом 8 очков из 9 возможных. Серебро у Татьяны Рево — 8 очков, бронзовую медаль выиграла Анна Шаревич — 6 очков. Следует отметить успех 17-летней минчанки Ланиты Стецко, занявшей четвертое место, — 6 очков.

КРЫЖАВАНКА

«О, вясна! О, вясна — чараўніца!»

Па гарызанталі: 3."О, ...! О, ... — чараўніца!\\Ты прыйшла! Ты з'явілася зноў" — з верша Т.Дзям'янавай "О, вясна!". 4.У сакавіку туман — у жніво дождж ...(прык.). 6. "Маці-... радзіла іх\\Ад першых пацалункаў сонца" — з верша Ул.Жылкі "Пралескі". 11."Грай, грай, ...! Грай, грай, вясёлая!" — з верша Я.Купалы "Вясна". 12."І ... сваёй зялёнай дзюбай\\Грудок праб'е, вітаючы вясну" - з верша "Вясновы парастак" Рыгора Крушыны. 13."Смела, ... лятайце дома,\\віце гнёзды бліжэй каля нас" — з верша Л.Геніюш "Буслы". 16."Снежнаю мяцеліцай\\сыплецца надзеяю\\цвет — ... вішнёвая" — з верша Н.Арсенневай "Вясновая калыханка". 17.Раструбы ў пальчатках. 18."Нагрэцца сеў на ...\\Абветраны бацян" — з верша Ул.Мазго "Вясновае". 20.Тое, што і музыкант (разм.). 23."... — вясна" — верш Ул.Някляева ("Напрадвесні плачуць ледзяшы,\\Ручаіны плачуць напрадвесні"). 27.Званне, якое прысвойваецца буйнейшым вучоным, мастакам і інш. 28."... для мяне — гэта белыя зімы\\і вясновы бурлівы разліў" — з верша "Мая Беларусь" Я.Золака. Сёлета — 100 год з дня яго нараджэння. 29.Цыкл мастацкіх твораў аднаго жанру. 30."... мой, гаю, акраса вясновай зямлі" — з верша М.Скоблы "Красавік па дарозе ў Заслаўе". 31."Аб ёй мне баюць ...-сны,\\Вясеннія праталіны" — з верша "Спадчына" Я.Купалы. Сёлета — 130 год з дня нараджэння песняра.

Па вертыкалі: 1."Прыходзі ж, ...-радасць,\\Буйна росамі заззяй" — з паэмы "Сымон-музыка" Я.Коласа, 130-год з дня нараджэння якога сёлета адзначыць наша краіна. 2.Тое, што і пластычнасць. 5.Прыстасаванне ў плузе для пераварочвання пласта зямлі. 7."І ... ля воблакаў спявае,\\І пралеска сіняя цвіце" — з верша В.Гардзея "Жаўрукамі далеч палявая". 8.Забарона на што-небудзь. 9."... вясновую песню спявае" — з верша Ю.Гушчынскай "Дзень добры, вясна!". 10.На ... пайшла зіма да ракі (прык.). Свята птушак Саракі адзначалася 22 сакавіка. 14."Вясновай ласкай грэе\\І так маё ..." — з верша "Не будзь ніколі іншым" М.Танка. Сёлета — 100 год з дня нараджэння паэта. 15."Наша мова — бярозавік весні,\\... жаўруковае песні" — з верша Я.Золака "Наша мова". 18."Сакавік, сакавік —\\Снег вывозіць грузавік.\\Прамакаюць боцікі,\\Расцвітаюць ..." — з верша С.Грахоўскага "Сакавік". 19."Сакавік —\\Вясны ... —\\Праразаецца пакрысе" — з верша А.Грачанікава "Капяжы...". 21. Тэорыя аратарскага мастацтва. 22.На Ляксея пакідай сані, рыхтуй ... (прык.). Свята Аляксея Цёплага адзначалася 30 сакавіка. 24.Прыткая ... берагі падрывае (прык.). 25."Дваццаць пятага сакавіка —\\Наша ... .\\Пароль\\І прысяга" — з верша Р.Барадуліна "25 сакавіка". 26."..., ..., небасхіл,\\Хустка васільковая!\\Пакацілася клубком\\Сонейка вясновае" — з верша Л.Полазавай "Вясна".

Лявон ЦЕЛЕШ.

г.Дзяржынск.

Па гарызанталі: 3.Вясна. 4.Пан. 6.Зямля. 11.Жалеечка. 12.Парастак. 13.Буслікі. 16.Краса. 17.Крагі. 18.Комін. 20.Ігрок. 23.Красуня. 27.Акадэмік. 28.Беларусь. 29.Нізка. 30.Гай. 31.Казкі.
Па вертыкалі: 1.Вясенька. 2.Пластыка. 5.Адвал. 7.Жаўрук. 8.Табу. 9.Шпак. 10.Сараки. 14.Каханне. 15.Аксаміт. 18.Коцікі. 19.Маладзік. 21.Рыторыка. 22.Калёсы. 24.Рака. 25.Свята. 26.Неба.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл. (017) 3286871.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: (017) 3286904, 3286906
nv@promedia.by
http://www.nv-online.info http://twitter.com/narodnaya_volya

ISSN 2071-9647

Падпісныя індэксы: 63222, 632222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/0494179 ад 03.04.2009. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 12.03.2012 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 28500 экз. Заказ №1120.